

קונטרס להזות בנועם

שיעור בליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה ז

– פנימי –

יוצא לאור ע"י מכון מאירת עינים
ערש"ק שלח תשפ"ה

מכון מאירת עינים

6645547@gmail.com

תוכן עניינים

במאמר זה מבואר תיקון כלל החטאים - מאמר זה הוא עיקר ההמשך של רביה"ק בעולם.....	ג
צריך לידע איך להתנהג עם הרחמנות - שצריכין תמיד בתחילה להאיר חיוזק ואז לגלות דרכי העבודה.....	ג
בלי 'מנהיג רחמן' האדם הוא בודד בעולם - הצדיק מאיר באדם שה' איתו תמיד וכך מכניסו לדרכי העבודה.....	ד
לכוא לכל זה צריך מנהיג שמכניס באדם 'המקיפים' שעל ידם הדעת גודל מדרגא לדרגא.....	ה
על ידי בחינת 'כל' שזכה בה הצדיק, יכול להמשיך דרכי עבודה לדרי מעלה ולתת חיוזק לדרי מטה.....	ה
העבודה שיש עלינו - לשמוע בקול הצדיק באמת, ולחפש עצתו בדבריו הקדושים.....	ו
עקר האדם הוא הדעת, על כן בזה הוא עקר הרחמנות עליו.....	ז
דעת הוא הכוח להשתנות ולעלות מדרגא לדרגא בעבודת הבורא.....	ז
בלי דעת אין לאדם הויה כלל והרי עצב ועצל כבהמה - הצדיק מכניס בנו לימודי עבודת ה' שעל ידי זה זוכה האדם להתדבק בה' מהטוב שבו.....	ח
בגלות 'הדעת' נעלמת מאוד - כל קיום התורה והמצוות עומד על המשכת הדעת ממשה רבינו.....	ט
רבנו מלמדנו שאין עוון שייך לאיש ישראלי כלל - ואע"פ שהעוון הוא כבד עד מאוד בכוח הצדיק ברגע אחד הוא מעלה את האדם ומכפר עוונותיו.....	י
כל אחד יש לו חלק בהמשכת הדעת על ידי שמדבר עם חבירו - בכוח רבינו כל אחד מיישראל יכול להמשיך הדעת.....	יד
משה רבינו מכניס בישראל 'וידעתם כי אני ה'' בכל מצב - להמשיך הדעת צריך זמן הרבה של התגלות המקיפים.....	יד
ב'דעת' תלוי כל השפע הגשמי והרוחני - רגע אחד מזה הוא תענוג למעלה מכל תענוגי כל העולמות.....	טו
יש מקיפים לפנים ממקיפים ויש חילוק עצום ביניהם - כל אחד צריך להיות תלמיד ותיק שמחדש.....	טו
הצדיק שיש לו בחינת 'כל' ממשיך לאדם דעת אמת בלי רמאות - דעת הכלולה מחיוזק והתעוררות.....	יח
הצדיק מראה לדרי מעלה את בחינת 'מה חמית' ולדרי מטה את בחינת 'מלא כל הארץ כבודו'.....	יט
'איה' הוא שורש בחינת 'מלא' - לרביה"ק יש תורות הן לדרי מעלה והן לדרי מטה.....	כ
'מנהיג רחמן' הוא מנהיג שהולך עם כל אחד מיישראל לכל מקום.....	כא
על ידי כלליות 'איה ומלא' נמשך 'הארת הרצון' ומוזה זוכין לשובע דקדושה ושמירה מעוון.....	כז
המשכת השפע הוא מהידים שיש בים החכמה - שהוא התחלה חדשה באהו"ר, והבנה 'למעשה' את רמזיו של השי"ת אליו.....	כח
מחטא המרגלים נמשכו כל העוונות והגלויות - מחמת העוונות אין יודעין ממקיפי הדעת - בכוח משה נמשך סליחה ומחילה וכך זוכין 'לחנוכת הבית', בנין המוח דקדושה.....	ל
משה רבינו שלח המרגלים כדי לתקן א"י שיהיה בנקל לכבוש אותה - ענין 'מרגלים' דקדושה, שמחשב דרכיו ומכין עצמו למלחמה בהתעוררות והתחזקות.....	לב
המרגלים לא רצו להיות מדרי מטה - זהו ההזהרה שב'לכו נרננה' לא להיות כמותם אלא לקבל התחזקות הצדיק.....	לג
מצד שני פגם המרגלים הוא שלא רצו לבקש המדרגא הגבוהה יותר.....	לד
בהמשכת הדעת הזו הוא עיקר תקוות ישראל - אנו צריכין מסירות נפש וצעקה לה' בכדי להמשיך השארת רביה"ק בעולם.....	
לה.....	

סעודה שלישית פרשת שלח תשע"ד

תורה ז' חלק שני

במאמר זה מבואר תיקון כלל החטאים -
מאמר זה הוא עיקר ההמשך של רביה"ק
בעולם

בבקשתו 'סלח נא' עומד כל החטאים
עומד על תיקון פגם המרגלים.

זה המאמר הוא כללות היהדות והוא
כלליות ההמשך והשארית רביה"ק
בעולם. ובזה המאמר מתבאר
שכשלומו וחסורו על דיבורי הצדיק
נופל על אדם יראה נפלאה וקרבת ה',
ונפתח לו אור הדעת. כך אנו צריכים
ללמוד מאמר זה - באופן שנופל על
אדם יראה וקרבת השי"ת.

א] רבינו במאמר זה מזכיר את ענין
המרגלים והפסוקים של סלח נא הנאמר
בחטא המרגלים שבפרשתן. ובמאמר
זה מבואר שחטא המרגלים הוא
השורש לכל העוונות כולם, על כן
בלימוד מאמר זה נבין איך בהמשכת
הסליחה על עוון המרגלים שפעל משה

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתִים יָמִים, וַפָּרְעָה חֲלֹם וְכו' (פְּרָאשִׁית מ"א)

כִּי מִרְחָמָם יִנְהֹגָם (יְשַׁעְיָה מ"ט) הֵינּוּ מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן, הוּא יָכוֹל לְהִיטֵל מִנְהִיג כִּי עַל
רְשָׁעִים אוֹ עַל רוֹצְחִים וְגִזְלָנִים אֲסוּר לְרַחֵם וְכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת
אֲזִי יוֹכֵל לְרַחֵם עַל תֵּינוֹק שֶׁל אֲרֻכָּה יָמִים לִתֵּן לוֹ מֵאֲכָל הַצָּרִיד לְגִדּוֹל וְלֹא לְקַטֵּן כִּי
קֵטָן כִּי צָרִיכִין לְזוּנוֹ רַק עַל יְדֵי חֶלֶב דִּיקָא עַל פֶּן צָרִיד לִידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת
שֶׁלְקַטֵּן כִּי צָרִיכִין לְרַחֵם לִתֵּן לוֹ חֶלֶב דִּיקָא וְלְגִדּוֹל מֵאֲכָל הַצָּרִיד לוֹ וְכֵן עַל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד צָרִיכִין לְרַחֵם בְּמֶה שֶׁצָּרִיד לוֹ.

ב] כדי לרחם באמת על האדם ברחמנות
שתועיל לו, צריך לידע איך להתנהג עם
הרחמנות, כי אם יתן לגדול חלב, לא
יהיה לו כח מזה; לא יוכל לעשות עם זה

צריך לידע איך להתנהג עם הרחמנות -
שצריכין תמיד בתחילה להאיר חיזוק ואז
לגלות דרכי העבודה

מנהיג האמת בכוחו להאיר את הדבר הזה בעצמו - למה כ"כ צריך האיש הישראלי לטרוח לחפש ולבקש בכל כוחו להתקרב אל מנהיג אמיני, המנהיג רחמן. הצדיק נותן לאדם לתפוס עד כמה בלי אור הדעת המלמדו שה' איתו תמיד, הוא ממש בודד בעולם; ואילו הצדיק ברגע אחד מאיר לו את החיים להודיעו שה' איתו ואצלו, ומלמדו שאינו לבד כלל ולכן יכול לשפוך נפשו לפני ה' שהרי ה' עימו בכל עת ומצפה כל כך לשמוע קולו, הצדיק מאיר באדם לידע כמה הוא חשוב וכמה ה' מתפאר בו, וכמה הוא פועל ע"י כל מצוה. המנהיג הרחמן מכניס בו שמחה וחיות וקדושה ופועל להחיותו בפשטות בכל מה שעובר עליו.

כשאדם מתחזק יותר אז הצדיק מתחיל להנהיגו בדרך של 'חצות' - לידע שיש גלות השכינה ולחשוב על השכינה לא רק על עצמו ומביאו לתפילה בכחות כראוי. הצדיק מכניס באדם דעת שצריכין להשקיע זמן בתפלה - "לאן אתה ממחר? לכולל? מה עם השי"ת?" והוא מחדש בנו את כל העבודה - "איך מניחים ציצת ותפילין? איך חושבים תדיר על ה' ושויתי, ומכניסנו ליראת ה' ואהבתו, ולחשוב מהשי"ת בכל מעשינו". זהו 'מנהיג' שמוליך את האדם

שום דבר. אלא צריך להאכילו מאכל הראוי לגדול. כך הנמשל הוא, שכשאדם שבור ונפול, צריכין להאיר בו חיזוק ודעת להעמידו על רגליו. וכשכן מצליח בתורה ותפילה צריך להאיר בו דעת הצדיקים - מקיפי הדעת; לדעת מה היא באמת עבודת ה', ואיך לעבוד את ה' בכל דבר ובכל פרטי דרכי העבודה ההולכים מדרגא לדרגא. אך לאדם פשוט שעדין עומד בחוץ וצריך להכניסו פנימה אל עבודת ה', ראשית דבר צריכין להחיותו בפשטות באור החיזוק. והכלל הוא: שעל כל אחד יש רחמנות אחרת, וצריך לידע איך להתנהג בזה הרחמנות, לקטן לתת לו חלב דיקא ולגדול מאכל הצריך לו.

בלי 'מנהיג רחמן' האדם הוא בודד בעולם -
הצדיק מאיר באדם שה' איתו תמיד וכך
מכניסו לדרכי העבודה

ג] רביה"ק מגלה שלידע איך להתנהג עם הרחמנות לזה צריך 'מנהיג רחמן'. ענין 'מנהיג': היום זהו שם לאחד שמנהיג מוסדות וכדומה, רבינו מדבר מסוג מנהיג אחר: מנהיג שמציל את האדם ובונה ליהודי אור הדעת, שמאיר בפנימיות ליבו את אור הבעש"ט ואור הצדיקים - אור משה רבינו שנתן לנו תורה ושם כתוב איך עובדים את ה'; בתורה, תפילה ודביקות.

על ידי בחינת 'כל' שזכה בה הצדיק, יכול להמשיך דרכי עבודה לדרי מעלה ולתת חיזוק לדרי מטה

ה] להלן מובא בהמשך המאמר ענין בחינת 'כל' שהוא החידוש הנורא שרביה"ק גילה והמשיך בעולם. לפניו היו המגיד הקדוש ותלמידיו זיע"א, אנשים ענקים וגדולים מאד, הם בעצמם מגודל עוצם עבודתם הרגישו בנפשם בכל פעם כבעל תשובה הכי טרי. רבינו יש לו את הכח הזה [שהוא בחינת 'כל' כמבואר להלן] - להראות לגדולים מאד שעוד לא התחילו וכביכול הם רק עכשיו נכנסו לראשונה לפתח עבודת ה', ומאידך: רבינו מגלה ומכניס בנו דרכי חיזוק שאין כמוהם - רביה"ק מגלה לכולנו השבורי לבב איך ה' איתנו ומחיה אותנו לידע כמה נחת יש מהקצת שלנו ואיך נסתכל תמיד על נקודות טובות ונידע חביבותנו בלי שיעור תמיד לפני המקום ב"ה.

זהו בחינת 'כל' בשמים וארץ שהוא השגת 'בן ותלמיד' [שיש לו דרכים לעלות בעבודת הבורא את דרי מעלה שהם בחינת 'שמים' ויש לו דרכים לחזק ולרפא דרי מטה השקועים בארץ בחינת 'דרי מטה'] הצדיק הזה שיש לו בחינת 'כל' זו, יכול להנהיג ברחמנות כל אחד. בלי בחינת 'כל' אי אפשר להנהיג ברחמנות, אלא עוזרים לאחד ומשברים

לתוך אמיתת היהדות - בלי זה, האדם הוא לבד - בודד ממש.

לבוא לכל זה צריך מנהיג שמכניס באדם 'המקיפים' שעל ידם הדעת גודל מדרגא לדרגא

ד] לבוא לכל זה צריכים מנהיג, ענין ה'מנהיג' הוא מציאות אור הבעש"ט המגיד זי"ע והצדיקים אחריו וכללותם הוא רביה"ק - שאורם הבהיר מכניס את האדם בעבודת ה'. רביה"ק נותן לאדם את 'מקיפי הדעת', ועל ידו יש לנו שייכות במקיפי דעת אמיתיים. ובכוח 'מקיפים' אלו הדעת הולך וגודל מדרגא לדרגא.

[בעולם נהגו לומר שבברסלב אין מנהיג. האמת הוא הפוך ממש; הבית ישראל אמר שמקנא בחסידי ברסלב: כל חסיד כמעט ואין יכול לדבר עם הרבי שלו, רבו פעם בעיר זו ופעם בעיר אחרת וגם כשזכה והגיע לעיר שרבו שוהה בה, כמה זמן יש בידו לדבר עם רבו ולשמוע הדרכה ממנו ועצה לכל מעשיו? אבל חסידי רביה"ק יש להם תמיד רבי איתם, רבי שהולך עמם בכל דרכיהם ממש. יש לנו מנהיג אמת שמלמד אותנו עבודת ה', בכל מצב, לדרי מטה ולדרי מעלה, בכל עת ושעה.]

שנים אחרים. לכן בשביל להושיע את כלל ישראל הכלולים מכל המדרגות, צריך רחמן אמיתי שיש בו בחינת 'כל' שהוא כלול מכל המדרגות. [וכן הוא הדבר בפרטיות האדם שיש בו תדיר עליות וירידות, בחינת 'שמים' ובחינת 'ארץ', כדי לרחם עליו ולהושיעו צריך צדיק הכלול מארץ ושמים שיש לו דרכים לדרי מעלה ודרי מטה].

העבודה שיש עלינו - לשמוע בקול הצדיק באמת, ולחפש עצתו בדבריו הקדושים

[ו] העבודה המוטלת עלינו: אחרי שזכינו ברחמי ה' עלינו ונתן לנו מנהיג אמתי, רחמן ובעל כוח כזה, אנו צריכים לשמוע בקולו. כי הרבה פעמים מתעורר באדם יצר הרע, כביכול לומר לרבינו מה לעשות... ולא לשמוע ממנו מה לעשות... "הרי רבינו אמר תהיה

בשמחה, למה אתה אווז אחרת...?" ואל תאמר אני בכל נפשי רוצה לשמוע בקולו של הצדיק אלא שאיני יודע מה עצתו למצב שאני נמצא בו: כי כשתחפש בבקשת אמת כראוי עם תפלה ותחנונים בודאי תבין בדבריו הקדושים איך לחיות ותדע הדרך אשר תלך בה לחיים טובים של שמחה וגן עדן.

זהו עיקר אור הבעש"ט והצדיקים, 'כי מרחמים ינהגם' שמנהג אותנו ברחמים, להכניס אותנו לעולם אחר לגמרי, עולם של תענוגי עולם הבא שכל חפצי העולם הזה לא ישוו בו. זהו הרחמים אמיתיים של השי"ת שמוריד אלינו באמצעות צדיקיו המופלגים והדבר הזהו הוא כלליות השארת רביה"ק למעשה בכל דור ודור.

ב. וְרַחֲמָן כָּזֶה הוּא רַק מִשֵּׁה רַבֵּנוּ כִּי הוּא הָיָה מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל וְהוּא יְהִיָּה הַמְנַהֵיג לְעֵתִיד כִּי "מִה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁיְהִיָּה" וְכו' (קִהְלֶת א) כִּי מִשֵּׁה רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת בְּאַמֶּת עַל יִשְׂרָאֵל וּמִסֵּר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל וְהַשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ עַל עֲצָמוֹ כָּלֵל (שְׁמוֹת ל"ב) "וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל", וְהוּא לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל זֶה כָּלֵל רַק אָמַר "אִם תִּשְׂא חַטָּאתָם" וְכו' (שָׁם) כִּי הוּא הָיָה רַחֲמָן וּמְנַהֵיג אֱמֶתִי

ולהשגת הדעת האמת. וכך הוא כל קיום כלל ישראל בכל דור ודור, ע"י הצדיקים בדרגת משה רבינו 'שמצאו חן בעיני ה' ופועלים רחמים עליונים, והם מוסרים נפשם להאיר לנו את החיים באור הדעת.

[ז] רחמנות זו שיש לצדיק דרך עבודה וגאולת הנפש לכל אחד מישראל הוא מדרגת משה רבינו; שהוציא אותנו ממ"ט שערי טומאה ממצרים, והעלה אותנו לקבלת התורה - לשער הנ', להשגת הדעת העליונה הגדולה ביותר

וְהָיָה עוֹסֵק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁיְהִיָּה הָעוֹלָם מֵיֵשֵׁב מִבְּנֵי אָדָם פִּי עֵקֶר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת

עקר האדם הוא הדעת, על כן בזה הוא עקר
הרחמנות עליו

תורה לשם ה' יתברך, דעת ודבקות
בה'. הגישמאק והטעם המתוק ביותר
הוא הדעת. כשזוכה אדם לדעת, אפילו
שמתייגע ועובד קשה לבוא לזה בכל
מיני יגיעות וצעקות לפני ה' - הרי הוא
בחיים מלאים משמעות ושמחה. כך
יכול הוא להיות איש כשר ולסבול את
העולם.

דעת הוא הכוח להשתנות ולעלות מדרגא
לדרגא בעבודת הבורא

ט] מהו 'דעת'? בעולם חושבים ש'דעת'
הכונה להיות חריף ובעל כשרון. אין זה
הכוונה, אלא דעת הוא דעת הצדיק
שהוא מחובר לכל אחד מישראל - והוא
אור הצדיקים שנותנים 'דעת' באדם איך
ישתנה ויעלה מדרגא לדרגא בכל מצב
לבוא לעשות רצון אביו שבשמים - זהו
דעת. כשאדם זוכה לזה אזי הוא נקרא
בשם 'אדם'.

רבנו אמר: הייתי יכול להיות כמו שאר
המפורסמים שנוסעים אליהם
חסידיהם והמה לא יודעים למה באו
ולא יודעים עם מה ישובו הביתה. כי
בדור השלישי שלאחר תלמידי המגיד
התחיל כזה בחינה. אבל רבינו הקריב
את החיים שלו, ואת המשפחה שלו
במסירות נפש שאין אפשר להשיגה
בכדי להמשיך בנו מקיפי הדעת - שנצא

ח] כי עקר האדם הוא הדעת ולכן זה
עיקר הרחמנות ליתן לו דעת שהוא
עיקר המציאות שלו. אפשר לרחם על
אדם לתת לו מעות פרנסה, לכמה זמן זה
יעזור לו? וכנודע המעשה משני
קבצנים: אחד היה מקורב לר' נתן,
והשני לצדיק אחר. הצדיק ההוא היה
נותן כמה מעות להעני, אבל ר' נתן היה
נותן דיבורים הנותנים חיות, התחדשות
ושכל אמת. הראשון היה יוצא מרבו
עצוב ובידו מעות שיספיקו לכלכלתו
לזמן מועט, ואילו השני יצא מר' נתן
שמח וטוב לב כשיש בתוכו דיבורים של
דעת שממלאים אותו בדעת אמת לכל
החיים - בזה ובבא, וגם בעצה ותבונה
איך יזכה לפרנסה בשפע תדיר [וכמובא
בהמשך המאמר שעל ידי השגת דעת
זו, זוכין להמשכת פרנסה ועשירות].

זהו הרחמנות שרבינו נותן לנו שהוא
עיקר הטעם הטוב שבעולם 'טוב טעם
ודעת למדני'. וזה עיקר מעלת האדם, כי
עיקר החיים זה הדעת. ולזה צריכין
רחמים שיקבל אדם אור הדעת שעל ידו
תופס שהגישמאק והתענוג בחיים אינו
הבלי היצר הרע המדומים, אלא התענוג
היחיד שיש בעולם הוא 'תהלים, תפילה,

רב וחסיד ותיק". על זה רבינו הניח את עצמו לאורך ולרוחב במלחמה כנגד כל הקטרוגים הללו להמשיך דעת אמת בעולם, ברוב רחמנותו - לכל אחד מישראל. להמשיך לנו את אמיתת התורה, בדיוק את מה שכתוב בחז"ל, בזה"ק ובבעש"ט; התורה המסורה לו מסיני שכולה אור הדעת הזה - לתת את זה לכל אחד מישראל.

ממנו תמיד ברכוש עצום של דעת אמת לנצח נצחים. ורבונו מוסר נפשו על זה במסירות נפש עצומה, כי זהו מלחמה לא פשוטה עם הבעל דבר; כשרוצים להמשיך לאדם אוצרות של נצח כאלו הבע"ד מקטרג נוראות: "מה עשה זה האדם אתמול? וכי מגיע לו דעת? הרי שכח לשוב בתשובה, על מה שעשה בימי נעוריו, כי חושב הוא שכבר נהיה

ומי שאין לו דעת, אינו מן הישוב ואינו מכנה בשם אדם כלל רק הוא פחינת חיה פדמות אדם

מלמד הגון שילמדנו זאת: הרי כמו שצריך לימודים איך לשמור שבת, לידע הלכות בורר, מבשל ושאר פרטי ההלכות שבכל שבאורח חיים יורה דעה וכו', על אחת כמה כמה שצריך לימודים לעבודת ה'. התורה הקדושה כולה מלאה לימודים אלו - "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים; שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ואע"פ שהכל כתוב בתורה אש שחורה על גבי לבנה כדי לבוא לזכות ולקיים את זה צריכים את הארת רביה"ק שמאיר בנו דעת זו - דעת האמת. על ידי זה אנו יוצאים מבחינת 'חיה' להיות 'אדם' - אדם עם דעת, לידע קונו ועבודתו.

על הדבר הזה צריכין לבלות ימים ולילות בצעקות ותפילות בכל לב לפני אבינו שבשמים: "ריבנו של עולם אני

בלי דעת אין לאדם הויה כלל והרי עצב ועצל כבהמה - הצדיק מכניס בנו לימודי עבודת ה' שעל ידי זה זוכה האדם להתדבק בה' מהטוב שבו

[המדובר הוא עלינו ממש - כשאין דעת אין לאדם הויה כלל. והוא מסתובב בעולם כמו בהמה עצב ועצל בלי משמעות ובלי סיבה. אם מיישב עצמו אדם באור הדעת הוא נעשה שמח בשמירת שבת, בציצית שעליו ובכל שמחת יהדותו. כך הוא מתדבק בה' בהטוב שיש לו - "הרי יש כאן עולם מלא רוצחים, ערבים וגנבים, תשמח שזכית לעשות משהו למען כבוד שמים".

לזכות לדעת מיושבת שעל ידה האדם מקורב ודבוק בהשי"ת צריכים לימודים רבים - עמוקים ונפלאים; ולזה צריך

ממש עצלה ועצובה, חיה לעומתה לפחות יש בו שמחה וזריזות - שמח ורץ, כך הוא אדם בלי דעת - מסורבל בהבלי העולם הזה, נכאה לבב - עצב ועצל.

חיה ולא אדם הושיעני מיסורי גיהונם אלו של חסרון הדעת, העלני חיש קל מבהמה לאדם". רבינו אומר שמי שאין בו דעת אינו אדם אלא 'בהמה', הוא לא אומר 'חיה' אלא 'בהמה'; כי בהמה היא

ומוֹשֶׁה רָבֵנוּ הָיָה לוֹ רַחֲמָנוּת וְהָיָה עוֹסֵק בְּיִשׁוּב הָעוֹלָם, שְׂיֵהִיָּה הָעוֹלָם מִיִּשְׁבּ וּמִמָּלָא מִבְּנֵי אָדָם הֵינּוּ בְּנֵי דָעָה, בְּנִיפּוּר לְעִיל כִּי הוּא פֶּתַח לָנוּ אֹר הַדַּעַת כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (דְּבָרִים ד) :
 "אֵתָהּ הָרִאשִׁית לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים" כִּי מוֹשֶׁה פֶּתַח אֶת הַדַּעַת וְגָלָה לָנוּ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שְׁלִיט בְּאָרֶץ.

הוא זה שפתח לנו אור הדעת והמשיך לנו את הדעת הזו. והכל תלוי בזה: איך אדם שומר שבת ומקיים המצוות? כי קיבל חינוך טהור וזך, כך יש יהדות בלב, וזה על ידי שמסורת הדורות המשיכה עליו את הדעת ממושה רבינו - מתורתנו הקדושה, אבל אם אין בתוך החינוך והמשכת מסורת היהדות, את הארת צדיקים וחמימות אור הדעת, אור הבעש"ט ותלמידיו הרי האדם נעשה למודרני ושאר קלקולים. כך הכלל הוא לכל החיים, ולכל אברך ואף ליהודי מבוגר, שתמיד צריך להיות איש כשר העובד את ה' וזהו תלוי כמה הוא מחפש וממשיך אור הדעת ממנהיג ישראל.

בגלותינו זה נעלם מאד, ואע"פ שיודעים מהמנהיג הרחמן ויודעים את עצותיו ודרכו בקודש אלא שקשה לקבל ולקיים. כי זהו צרת הגלות המרה שיש על אור הדעת כל מיני כיסויים וספקות,

בגלות 'הדעת' נעלמת מאוד - כל קיום התורה והמצוות עומד על המשכת הדעת ממושה רבינו

יא] רבינו מזכיר כאן את הדבר העיקרי שאנו צריכים לחפש בכל חיינו: לידע כי ה' הוא האלקים - להתדבק תדיר באמונה בטחון ותפילה, ולזכור שה' לבדו שליט בכל.

בזה העולם הדעת נעלם מאד עד שגדמה לבני אדם שאין דבר כזה בעולם - שזה לא קיים בכלל. ומחשבתו של אדם בענין הזה הוא כהגיון גוי, שגם חושב שהוא אדם - רואה את עצמו אדם יפה ובן תרבות עם עניבה ואוטו... - ולאמיתו של דבר הוא ממש חיה רעה - אין לו שום שייכות עם שם 'אדם' כלל.

אמיתת 'אדם' הוא שיש לו שליחות בעולם - לעשות לה' דירה ומקום בעולם הזה, על ידי שממליכו בכוח 'הדעת' והשכל דקדושה. משה רבינו

מחלוקות ומניעות מלמקבל מהמנהיג. אלא לבקש מאד מהשי"ת שיתן לנו לכן אין עצה ותבונה לאיש החפץ בחיים דעת האמת.

ג. פי עקר הַרְחֻמְנוּת הוא פְּשִׁי־שְׂרָאֵל עם קְדוֹשׁ נּוֹפֵלִין, חֶסֶם וְשָׁלוֹם בַּעֲוֹנוֹת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן פִּי זֶהוּ הַרְחֻמְנוּת הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת פִּי כָּל הַיְסוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁבַּעוֹלָם אֵינָם נִחְשָׁבִים כָּלֵל כִּנְגֵד הַמִּשְׁאֵאִי הַכָּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם פִּי פְּשִׁי־שְׂרָאֵל נּוֹפֵלִים בַּעֲוֹנוֹת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם זֶהוּ מִשְׁאֵאִי כָּבֵד מְאֹד, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשֵׂא כָּלֵל הַמִּשְׁאֵאִי הַכָּבֵד הֵאָה בְּבַחֲנִית: "כְּמִשְׂאֵא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי" (תְּהִלִּים ל"ח)

יב] כשנופל אדם לבוץ, ומסובך בזה הבוץ, לא יכול להתפלל ולא ללמוד לכבוד ה'. כי רובץ עליו משא בוץ כבד של מכשולות. והרי יהודי הוא יהלום זך ונקי, וכל מחשבותיו גבוהים מאד, כשנופל ומאבד את מעלתו, הרחמנות עליו גדולה מאד. הצדיק יכול לעזור לו ברגע אחד - להפכו מקודש לחול, להרימו ולטהרו מעונו. אלא שצריך לחפש את הצדיק הזה שיעזור וימשיך עליו הרחמנות.

פִּי מִי שִׁיּוּדַע קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל מֵאִין הֵם לְקוֹחִים וְיִוִּדַע רִוְחָנִית וְדִקּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא יוֹדַע, שִׁי־שְׂרָאֵל הֵם רְחוּקִים לְגַמְרֵי מַעֲוֹן וְאִין עוֹוֹן שִׁיךְ לָהֶם כָּלֵל לֹא לְפִי גִדֵּל קְדֻשָּׁתָם מִשְׁרָשָׁם וְגִדֵּל דִּקּוֹתָם וְרוּחָנִיתָם וְעַל כֵּן כָּל הַיְסוּרִים שֶׁבַּעוֹלָם אֵינָם נִחְשָׁבִים לְמִשְׁאֵאִי כִּנְגֵד הַמִּשְׁאֵאִי הַכָּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, רַחֲמָנָא לְצִלָּן וְאַפְּלוּ פְּשִׁישׁ לְאָדָם יְסוּרִים אִם אִין בָּהֶם עוֹנוֹת, אֵינָם נִחְשָׁבִים לְיְסוּרִים כָּלֵל (שְׁבַת נ"ה). אִין יְסוּרִין בְּלֹא עוֹן שֶׁכְּשִׂאִין בָּהֶם עוֹוֹן אֵינָם יְסוּרִים כָּלֵל פִּי עֵקֶר הַיְסוּרִים הֵם רַק כְּשֶׁנוֹפְלִים בַּעֲוֹנוֹת חֶסֶם וְשָׁלוֹם וְזֶהוּ עֵקֶר הַרְחֻמְנוּת לְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ לְהוֹצִיאָם מִהַמִּשְׁאֵאִי הַכָּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת וְעַל כֵּן מִשְׁאֵה רַבֵּנוּ, עָלִיו הַשָּׁלוֹם כָּלֵל עַת שֶׁנִּפְּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה עוֹוֹן הִיא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם וְהַתְּפִלָּה בַּעֲדָם, כְּגוֹן בְּמִרְגָּלִים וְכִיזָא כִּי יָדַע, שֶׁלְּפִי קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל וְדִקּוֹתָם הֵם רְחוּקִים מַעֲוֹן וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְשֵׂא כָּלֵל הַמִּשְׁאֵאִי הַכָּבֵד שֶׁל עוֹן כִּנְ"ל וּבִאֲמַת, מֵהִיכֵן בָּאִים לַעֲוֹנוֹת, חֶסֶם וְשָׁלוֹם הוּא רַק עַל יְדֵי שְׂאִין לוֹ דַּעַת פִּי אִין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת (סוֹטָה ג) וְזֶהוּ הַרְחֻמְנוּת הַגָּדוֹל מִן הַכָּל שֶׁצָּרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו לְהַכְנִים בּוֹ דַּעַת בְּבַחֲנִית (תְּהִלִּים מ"א) "אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל" פִּי אִין עֲנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת (נִדְרִים מ"א) וְצָרִיכִין לְרַחֵם עָלָיו, לְהַכְנִים בּוֹ דַּעַת.

הצדיק ברגע אחד הוא מעלה את האדם ומכפר עונו

רבנו מלמדנו שאין עוון שייך לאיש ישראלי כלל - ואע"פ שהעוון הוא כבד עד מאוד בכוח

כל המשקל הכבד". אלא שמוכרחין לזה צדיק שהוא מנוע חזק, מנוע אמיתי. צדיק כזה בכוחו לשנות אותך לגמרי.

הצרה היא: שבעולם חושבים שאין רופא כזה, אין מאמינים שגם בימנו - גם איתנו בדורות אלו יש כוח חי וקיים של צדיק מופלא כזה. זהו טעות עצומה: הרי כמו שמשנה רבינו הוציאנו ממצרים ונתן לנו התורה והוציאנו מהמשא הכבד של מ"ט שערים של טומאה וכובד העוונות אל שער הנ' בקבלת התורה - כן יש גם בימנו - כי דעתו של משה רבינו נמשך הלאה, על ידי יהושע ומשם לזקנים, כסדר המשכת הדעת והתורה, ע"י הנביאים התנאים ורשב"י והאריז"ל. זהו סדר המשכת מקיפי הדעת מהצדיקים. וזהו כוחם של הצדיקים לכפר עוונות ולהעלות ברגעים אחדים את האדם מטומאה לטהרה, ממשא כבד אל חירות וגן עדן.

זה מה שאנו יודעים מכוחו הגדול של רביה"ק שאמר שיש לו כח להוציא אדם מז' מדורי גהינם ע"י אמירת ז' פעמים 'בני' כדוד המלך שהוציא בדיבורו זה את אבשלום מגיהנם לגן עדן. רביה"ק מוציא את את האדם מהגיהנם החי שלו - מהגיהנום בעולם הזה; מוציאו מכבדות העוונות שמכביד על שמחת חייו ומצער השכינה מאד.

יג] רביה"ק מלמדנו כאן שמשנה רבינו ידע שישאל לפי גודל קדושתם אין עוון שייך אליהם כלל וכלל. את הדבר הזה כל יהודי צריך לשאת על לוח ליבו תדיר: לידע שכל עוון וירידה שנפל לשם, אין זה שייך אליו, כלל כלל לא. ואפילו שרובץ עליו משא של שלושים טון, שאם יניחו אותו על החוטם או על אצבע, הרי זה כואב עד מאוד... עוון זה שוקל הרבה יותר; אדם לא תופס במוחו מה הוא גורם עם חטא אחד, עד כמה הוא מכביד על עצמו ועל השכינה ועל כל המציאות כולה. ואעפ"כ צריך האדם תמיד לזכור אפילו כשנפל לאן שנפל בעוונות כבדים מנשוא, שאין עוון שייך אליו כלל, אלא הוא יהודי - חלק אלוק ממעל שאין לו שום קשר ואיזה שייכות לעוון כלל.

בכוח המנהיג הרחמן שמסר נפשו בעבורנו וממשיך לנו מחילה וסליחת עוון - ברגע אחד אדם יכול להתרומם ולהשיל מעליו את כל המשא הכבד של העוונות! משל לזה אפשר לראות בבית חרושת של אבן ושיש, שיש מנוע קטן שתלוי לידו שרשרת ברזל שבסיבובו של המנוע הקטן השרשרת יכולה להרים שלושים טון ברגע אחד. כהדבר הזה והרבה הרבה יותר מזה הוא כוחו העצום של הצדיק האמת - "יש כח לצדיק להוריד ממך כל המשא שעליך -

ד. ואכלו כשמוגי'ע זמנו להסתלק והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות עליונים אין זה תכלית ושלמות שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה רק עקר השלמות של הנשמה היא שבעת שהיא למעלה תהיה למטה גם כן על כן צריך שישאיר אחריו ברכה, בן או תלמיד כדי שישאר דעתו למטה גם כן בעת שנסתלק למעלה כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (בבא בתרא קט"ז). "אשר אין חליפות למו" חד אמר בן וחד אמר תלמיד כי התלמיד מקבל דעת הרב גם כן בודאי אין מעלה פשוטאיר בן רשע, חס ושלום והעקר להשאיר בן שיהיה בחינת תלמיד גם כן שיקבל ממונו שכלו ודעתו ולא ידך מאן דאמר די בתלמיד לבד כי מאחר שעקר הוא כדי שישאר דעתו בעולם על כן די גם בתלמיד לבד, כי זהו עקר השלמות שישאר דעתו בעולם הזה גם בעת ההסתלקות, כשהנשמה עולה למעלה

כי מי שיודע קצת בידיעתו יתברך הוא יודע שעקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו יתברך וזהו עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך כמו שכתוב: "ואביה תהלה מגושי עפר מקרוצי חמר" וכו' כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים שהם עובדים אותו יתברך ואף על פי כן עקר התענוג והשעשוע שלו כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה ועל כן צריך להשאיר אחריו בן או תלמיד כדי שישאר דעתו למטה שישאיר בבני עולם הזה השפל כי כשנשאיר דעתו למטה על ידי בן או תלמיד נחשב כאלו הוא בעצמו ממש נשאר בעולם

שעיקר התענוגים והשעשועים של השי"ת הוא רק מאיתנו, לא ממלאכים ושרפים ודרי מעלה, אלא מהקצת שאנו יכולים להתפלל, לומר ברוך שאמר, כמה תיבות, או להרהר תשובה, ובכל עשיה של איזה מצווה - זה למעלה מכל עבודת המלאכים.

יד] הלשון כאן הוא נורא מאוד: כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים שהם עובדים אותו יתברך ואף על פי כן עקר התענוג והשעשוע שלו כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה. זהו המציאות האמיתית שרבנו מגלה לנו אותה,

וכל אדם יכול לקיים זאת, להעמיד תלמידים כי כששנים מדברים יחד ביראת שמים אזי כשאחד מאיר לחברו באיזה דבור נחשב חברו אצלו בחינת תלמיד ולפעמים נעשה להפך דהינו כשאחר כך הוא מקבל מחברו איזה דבור אזי נעשה הוא בבחינת תלמיד לגבי חברו

וְצִרִיךְ כָּל אָדָם לְאַהֲרָ, לְהַשְׁתַּדֵּל וּלְעֶסֶק בָּזֶה כִּי "לֹא תִהְיוּ בִּרְאָה לְשֹׁבֵת יִצְרָה" (יִשְׁעִיָּה מ"ה) כִּי צִרִיךְ כָּל אֶחָד לְעֶסֶק בְּיִשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם מְמַלָּא מִבְּנֵי אָדָם כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) : "וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ" כִּי זֶה עֶקֶר יִשׁוּב הָעוֹלָם כְּשֶׁהָעוֹלָם מְמַלָּא מִבְּנֵי אָדָם, הֵינּוּ מִבְּנֵי דְעָה כִּי מִי שֶׁאֵין בּוֹ דְּעָת אֵינוֹ אָדָם כָּלֵל כִּנ"ל

[הֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם מְצִיָּה לְהַעֲמִיד בְּנִים בְּעוֹלָם בְּשָׁבִיל קִיּוּם הָעוֹלָם כֵּן הוּא מְצִיָּה לְהַכְנִים דְּעָת וִירָאָת שְׁמַיִם בְּבָנָיו וּבְתַלְמִידִים כִּי זֶה עֶקֶר הַמְצִיָּה שֶׁמְצִיָּה לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת לְקִיּוּם הָעוֹלָם כִּי הָעֶקֶר לְהַעֲמִיד תּוֹלְדוֹת מִמֵּין בְּנֵי אָדָם דִּיקָא וְלֹא מִין בְּהִמּוּת וְחִיּוּת בְּדַמּוּת אָדָם עַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵין מֵאִיר הַדְּעָת בְּבָנֵי אָדָם וְאֵינֶם יוֹדְעִים וּמְרַגְּשִׁים אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְשַׁלְּתוֹ אֵינֶם כָּלֵל בְּנֵי אָדָם מֵאַחֵר שֶׁאֵין בָּהֶם דְּעָת לְדְעָת אֶת ה' שֶׁזֶּה עֶקֶר גִּדְרֵי הָאָדָם וְעַל כֵּן נִחְשָׁב הָעוֹלָם פֶּתָחוֹ וְעַל זֶה נֶאֱמָר: לֹא תִהְיוּ בִּרְאָה לְשֹׁבֵת יִצְרָה כִּי צִרִיכִין לֵישֵׁב אֶת הָעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה מֵישֵׁב הָעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם דִּיקָא דִּהֵינּוּ מִבְּנֵי דְעָה שִׁיּוֹדְעִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ גַם כֵּן מִצּוֹת: "וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ" שֶׁצִּרִיכִין לְמַלְאוֹת אֶת הָאָרֶץ בְּבָנֵי אָדָם הֵינּוּ שֶׁכָּל אָדָם מְצִיָּה שִׁיּוֹדְבֵר עִם חֲבֵרוֹ בִּירָאָת שְׁמַיִם כְּדִי לְהַכְנִים דְּעָת בְּחִבְרוֹ שֶׁזֶה עֶקֶר יִשׁוּב הָעוֹלָם שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם מֵישֵׁב מִבְּנֵי אָדָם הֵינּוּ מִבְּנֵי דְעָה, שִׁיּוֹדְעִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּנ"ל]

עַל כֵּן צִרִיךְ כָּל אֶחָד לְעֶסֶק בָּזֶה לְהַכְנִים דְּעָת וִירָאָת שְׁמַיִם בְּחִבְרוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה חֲבֵרוֹ בְּחִינַת תַּלְמִיד אֲצִלוֹ וְאֵי שֶׁיִּמְלְאוּ יָמָיו וְיָגִיעַ זְמַן הַסִּתְּלָקוּתוֹ אֲזִי יִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַדְּבָר שֶׁהַכְנִים בְּחִבְרוֹ וְיִהְיֶה נִחְשָׁב כְּאִלוֹ הוּא בְּעֶצְמוֹ מִפְּשֵׁי קִיּוּם בָּזֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוֹ" חֵד אָמַר בּוֹ, וְחֵד אָמַר תַּלְמִיד נִמְצָא כְּשֶׁנִּשְׁאָר בֵּין אוֹ תַּלְמִיד אַחֲרָיו אֲזִי יֵשׁ חֲלִיפוֹת לָמוֹ הֵינּוּ כִּי יֵשׁ לוֹ חֲלִיפִין מֵאַחֵר שֶׁנִּשְׁאָר דְּעָתוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי בֵּין אוֹ תַּלְמִיד כִּנ"ל כִּי עֶקֶר הוּא הַדְּעָת וְכְּשֶׁנִּשְׁאָר הַדְּעָת אַחֲרָיו עַל יְדֵי בֵּין אוֹ תַּלְמִיד נִחְשָׁב כְּאִלוֹ הוּא מִפְּשֵׁי נִשְׁאָר קִיּוּם בְּעוֹלָם וְזֶה חֲלִיפוֹת רֵאשִׁי תְּבוּנוֹת: כִּי יִדְבֵּר חֲכָמוֹת וְהִגּוֹת לְכִי תְּבוּנוֹת (תְּהִלִּים מ"ט) כִּי עֶקֶר הוּא הַדְּעָת שֶׁהוּא בְּחִינַת: "כִּי יִדְבֵּר חֲכָמוֹת וְהִגּוֹת לְכִי תְּבוּנוֹת" שֶׁזֶּהוּ עֶקֶר הַהִשְׁאָרָה וְהַחֲלִיפוֹת שֶׁנִּשְׁאָר מִן הָאָדָם אַחֲרָיו דִּהֵינּוּ מֵה שֶׁהִיָּה מְדַבֵּר חֲכָמָה וְתְּבוּנָה עִם חֲבֵרוֹ וְהַכְנִים בּוֹ דְּעָת אֱמֻת וִירָאָת שְׁמַיִם כִּנ"ל וְעַל כֵּן כִּי יִדְבֵּר חֲכָמוֹת וְהִגּוֹת לְכִי תְּבוּנוֹת רֵאשִׁי תְּבוּנוֹת כִּי זֶה עֶקֶר הַחֲלִיפוֹת וְהַהִשְׁאָרָה כִּנ"ל וּבִאֲמֻת בֵּין וְתַלְמִיד הוּא כָּלוּ חֵד כִּי הֵבֵן הוּא גַם בֵּין תַּלְמִיד כִּנ"ל וְגַם הַתַּלְמִיד הוּא בְּחִינַת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָּה (סִנְהֶדְרִין צ"ט: וְעַיִן שָׁם גַּם בְּדָף יט). כָּל הַמְּלַמֵּד בֵּין חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלוֹ עֲשָׂאוֹ כִּי נִחְשָׁב כְּאִלוֹ עֲשָׂה אֶת הַגּוֹף שֶׁל הַתַּלְמִיד גַּם כֵּן כִּי מִקֶּדֶם לֹא הָיָה נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם כָּלֵל מֵאַחֵר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ דְּעָת וְלֹא הָיָה רַק דְּמוּת אָדָם נִמְצָא שֶׁעַל

יְדֵי שְׁלֹמֹד עִמּוֹ תוֹרָה וְהַכְּנִים בּוֹ דַּעַת עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אָדָם עַל פֶּן נַחֲשֵׁב כְּאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ
מִפְּשַׁע עַל פֶּן גַּם הִתְלַמִּיד הוּא בְּחִינַת פֶּן.

דרא - אבל מהו מנהיג אמיתי? רבינו בהמשך מדבר שאור הדעת נמשך בעולם ע"י משה רבינו, הוא גילה ופתח את עינינו לראות באור הדעת 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים' והוצאינו ממצרים ומסר לנו את דבר השי"ת 'והוצאתי והצלתי וכו' וידעתם כי אני ה'". זהו כוחו של משה רבינו, שגם כשאדם בעוה"ז עסוק כל היום, ולא יודע מה נעשה איתו, כמו מי שעוסק במשא ומתן או במשרד כשיש 'בוס' מעליו, לכאורה איפה יש לו זמן וישוב דעת ל'ידעתם כי אני ה'?' אך משה רבינו מגלה ומלמד אותנו שאפילו שיש לך רדיפות ועיסוקים רבים אתה יכול לעשות כל מעשיך לשם שמים, ולחיות נפשך, ולבוא לשמחה ורוח חיים, ובכוח הדעת לא מעניין אותך מה שעובר עליך.

משה רבינו גילה לנו הדעת ונתן לנו חמשה חומשי תורה, ולמעשה זה לקח הרבה שנים עד שזכינו להבין דבריו, עברו כמה דורות עד שנתגלה הגמרא, כי בזמן הזה נמשך ונתגלה יותר ויותר 'מקיפי הדעת'. הגם שכבר ידעו הכל כבר במתן תורה, אבל ההתגלות של כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, כל דברי התנאים והאמוראים הקדושים, זה לקח הרבה שנים. היה בית ראשון,

כל אחד יש לו חלק בהמשכת הדעת על ידי שמדבר עם חבריו - בכוח רבינו כל אחד מיישראל יכול להמשיך הדעת

טו] רבינו מלמד שכל אחד צריך להיות לו חלק בהמשכת הדעת ע"י שמדבר עם חברו בעבודת ה', הן בפרטיות כל אחד עם חברו או כשמתאספים חברים לדבר מעבודת ה' כל דיבור שמדבר האחד עם רעהו בעבודת הבורא הוא המשכת הדעת בעולם. בעולם חושבים שצריך בשביל זה להיות 'רבי', 'משפיע', משגיח בשיבה וכדומה, אבל בכח רבינו נמשך אור דעת כזה, שכל אחד מיישראל בכל מדרגא, אם דבוק בצדיק האמת, הוא זוכה להיות ממשיך את הדעת של משה רבינו בתמימות ממנו לחבירו. עי"ז ממש כאילו רבינו חי וקיים, רבינו חי, משה רבינו חי. כי הצדיקים נמצאים בכל דור, ואנו לוקחים את האור שלהם להעבירו מדור לדור.

משה רבינו מכניס בישראל 'ידעתם כי אני ה' בכל מצב - להמשיך הדעת צריך זמן הרבה של התגלות המקיפים

טז] והנה המאמר ארוך מאד, ואנו עתה נדבר בקצרה: מהו מרחמם ינהגם? הרי יש הרבה סוגי מנהיגים - ב"ה אכשר

להארת דעת ועצה נכונה, גם בגשמיות כל חייו אחרת לגמרי, כשיש לאדם דעת, השי"ת ממשיך עליו ברכה, ויש לו הכל. אם כך בגשמיות כל שכן ברוחניות: עיקר מה שאדם צריך זה הארת הדעת, 'דעת' אין הכונה דוקא סודות, קבלה, עמקות, לומדות וחסידות - אלא הארת דעת אמיתי פירוש, שכל והארת דעת התורה השייך לנפשך שתהיה בשמחה עם השי"ת, שתוכל לחיות ממקומך בעול מלכות שמים. 'דעת' הוא דבר שכולל בו מצד אחד חיזוק אמיתי ומאידך כח והתעוררות להמשיך הלאה הן בנגלה הן בנסתר, ולעשות מצוות במחשבה דיבור ומעשה. זהו אמיתת אור הדעת.

וזה הדעת מתגלה ע"י רביה"ק לכל אחד מישראל. לזה קורא רבינו 'מקיפי הימים' ו'מקיפי השנים' כי הדעת המתוקה הזו זהו דבר שלא שייך לעולם הזה אלא לעולם הבא. רגע אחד מזה הוא נעים ונחמד יותר מכל התענוגים של כל העולמות כולם, רגע אחד של דעת הוא עשירות שאין לנו השגה בה.

יש מקיפים לפנים ממקיפים ויש חילוק עצום ביניהם - כל אחד צריך להיות תלמיד ותיק שמחדש

[יח] ויש מקיפים לפנים ממקיפים - מדרגות הגבוהות זו מזו. להבין החילוק ביניהם נבין ממשל בענין ממון: יש אחד

נביאים ודוד המלך וכו', אח"כ נביאים אחרונים, בית המקדש, ואנשי כנסת הגדולה והזוגות והתנאים. כך נשלם התגלות מקיפי התורה מדור לדור. כי בכל פעם יש כבר מה שידועים ב'כלליות', אבל אח"כ רואים שעדיין אין יודע הדבר ממש לפרטיו אלא יודעו רק בכלליות, וא"כ אינו יודע איך לקיים, ולהתגלות פרטי הדבר שנוכל לבוא לקיום, צריך להמתין הרבה זמן - להתגלות מקיפי הדעת.

הזמן הארוך הזה הוא בכדי שיתגלה ממש הדעת שגילה משה רבינו. כל אחד יש לו חלקו בהתגלות המקיפי הדעת, לא היה הרבה נביאים, כמו"כ תנאים יש פחות משלוש מאות, שהם היו במדרגה של יגיעה וחיפוש אחר התגלות מקיפי התורה, וכן אמוראים היה שש דורות, בערך אלפיים חמש מאות. וכן הראשונים - יחידים שהם מנהיגי ישראל שידועים אמיתת התורה. וכך הולך מדור לדור סדר התגלות מקיפי הדעת.

ב'דעת' תלוי כל השפע הגשמי והרוחני - רגע אחד מזה הוא תענוג למעלה מכל תענוגי כל העולמות

[יז] צריך שאדם יעריך ויקר את חשיבות הדעת: אפילו כל השפע הגשמי תלוי רק ב'דעת' - כסף לא מרוויחים עם 'ידיים ורגליים' רק עם שכל. כשזוכה אדם

מדבר מאלף דולר, השני מדבר ממאה אלף יורו, השלישי עושה עסקים במליארדי יורו, הרביעי מדבר על מאה טריליון, ויש אחד שאוחז בטרליון טרליון. כך הוא הנמשל בענין השגת המקיפים: בכל פעם שנתגלה מקיף חדש, הרי זה מדרגא חדשה וגבוהה לאין ערוך, הוא ענין אחר לגמרי, מההשגה שהיה עד הנה.

זהו עבודתנו בכל עת - להמשיך לעצמנו מקיפי דעת חדשים בכל פעם מחדש. כי

כל אחד יש לו בחינת 'תלמיד ותיק שעתיד לחדש' [- כוח לחדש השגה חדשה, השגת תורה חדשה] ואין זה דוקא לומר דרשה בפלפול נאה או לחדש וורט טוב בתורה, אלא ענינו שנתחדש בלבך איך להתחזק, שנתחדש בלבך דרך עצה איך לקיים מה שלא ידעת אתמול איך לקיים, וכך להחיות נפשך בחיות חדש. מהדבר הזה, מהמקיפים הללו, מקבל האדם כח לצאת מעוונות וזוכה למחילת עוון ובנין הדעת שהוא בנין המקדש.

ה. אָמְנָם, מִי שְׂרוּצָה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת שָׁמַיִם כִּנּוּן לְהוּא צָרִיךְ שִׁיחָה לֹא יִרְאֵת שָׁמַיִם כִּדִּי שִׁיחָה דְּבָרֵי נִשְׁמָעִין אֶצֶל חֲבֵרוֹ כִּמּוֹ שְׁאִמְרוּ רַבּוּתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָּה (בְּרִכּוֹת 1:): כָּל מִי שֵׁישׁ בּוֹ יִרְאֵת שָׁמַיִם, דְּבָרֵי נִשְׁמָעִין וְגַם כִּדִּי שִׁיחָתֵינוּ דְּבָרֵי אֶצֶל חֲבֵרוֹ כִּי לְפַעְמִים מְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וְתִכְףּ וּמִיד עוֹבֵר וְהוֹלֵךְ הַדְּבֹר מִלֵּב חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ כָּלֵל עַל כֵּן צָרִיךְ לָזֶה יִרְאֵת שָׁמַיִם כִּי מִי שִׁיחָתֵינוּ חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֲכָמָתוֹ, חֲכָמָתוֹ מִתְקַיֵּמֶת (אֲבוֹת פָּרָק ג) הֵינוּ שֵׁישׁ קִיּוֹם לְדְּבָרֵינוּ אֶצֶל חֲבֵרוֹ נִמְצָא, מִי שְׂרוּצָה לְחֲכָמִים דַּעַת בְּחֲבֵרוֹ הוּא צָרִיךְ שִׁיחָה לֹא יִרְאֵת שָׁמַיִם, כִּדִּי שִׁיחָה דְּבָרֵי נִשְׁמָעִין וְכִדִּי שִׁיחָתֵינוּ דְּבָרֵי אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפּוֹת לָמוֹ, וְלֹא יִרְאוּ אֱלֹקִים (תְּהִלִּים נ"ה) הֵינוּ כְּשֶׁאֵין נִשְׁאָר דַּעַתוֹ אַחֲרָיו עַל יְדֵי כֵּן אוֹ תִּלְמִיד שֶׁאֵה בְּחִינַת חֲלִיפּוֹת כִּנּוּן לָזֶה סִימָן שֶׁלֹא יִרְאוּ אֱלֹקִים כִּי עַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁאָר דַּעַתוֹ אַחֲרָיו כִּנּוּן לְ

ו. וְעַל יְדֵי זֶה שְׁעוֹסְקִים לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ לְחֲכָמִים בּוֹ דַּעַת וִירְאֵת שָׁמַיִם וְלַהֲעֲמִיד תִּלְמִידִים כִּנּוּן לְעַל יְדֵי זֶה נִכְנָסִין אוֹרוֹת הַמְּקִיפִים דִּהֵינוּ שְׁאוֹכָה לְהִבִּין וְלִידַע, מַה שֶׁלֹא הָיָה מִבֵּין וְיִידַע מִתְחַלָּה (עֵין מִסְכַּת ע"ז לה:): כִּי מַה שְׁאִדָּם מִבֵּין וּמִשְׁיָג בְּשִׁכְלוֹ זֶה בְּחִינַת פְּנִימִי כִּי זֶה הַשִּׁכֵּל נִכְנָס לְתוֹךְ שִׁכְלוֹ אֲבָל מַה שְׁאֵין יָכוֹל לִפְנֵם לְתוֹךְ שִׁכְלוֹ דִּהֵינוּ מַה שְׁאֵין אֲפָשָׁר לֹא לְהִבִּין זֶה בְּחִינַת מְקִיפִים כִּי זֶה הַדְּבָר מְקִיף סְבִיבוֹת שִׁכְלוֹ וְאֵין אֲפָשָׁר לֹא לְחֲכָמִים בְּפָנִים בְּתוֹךְ שִׁכְלוֹ כִּי אֵין אֲפָשָׁר לֹא לְהִבִּין זֹאת, מִחֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְקִיף אֶצְלוֹ וְכִשְׁעוֹסֵק לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם, וּמִכְנִים בָּהֶם דַּעַתוֹ נִמְצָא שְׁנִתְרוֹקֵן מִחוּ מִהַשִּׁכֵּל וְהַדַּעַת שֶׁהָיָה לֹא אֵין עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס הַשִּׁכֵּל הַמְּקִיף לְפָנִים כִּי עַל יְדֵי שְׁנִתְרוֹקֵן שִׁכְלוֹ עַל יְדֵי

שֶׁהַכִּנִּים דַּעְתּוֹ בַּחֲבֵרוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס הַמִּקֵּיף לַפָּנִים, וְזוֹכָה לְהִבִּין בַּחֲנִינָת הַשְּׂכָל הַמִּקֵּיף דְּהֵינּוּ שְׂמִיכִין מַה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהִבִּין מִתְחִילָה כִּנּוּ"ל וַיֵּשׁ כָּמָה בַּחֲנִינּוֹת בְּמִקְיָפִים כִּי מַה שְׂמִיכֵיף לָזֶה, הוּא בַּחֲנִינָת פְּנִימִי אֲצֵל חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְכֵן לְמַעְלָה מִעֲלֵה וַיֵּשׁ שְׂכָל, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת מִקֵּיף לָזֶה וְאֲצֵל אַחֵר זֶה הַשְּׂכָל הוּא נִמּוֹךְ אִפְּלוֹ מִבַּחֲנִינָת פְּנִימִי מִחֲמַת שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה גְבוּהָ מִמֶּנּוּ הִרְבָּה וְעַל יְדֵי שְׂמִידָבֵר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאָת שְׂמִיכִים וּמִכְנִים בּוֹ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנָס מִקֵּיף שָׁלוֹ לַפָּנִים כִּנּוּ"ל וְכֵן לְמַעְלָה מִעֲלֵה שְׂכָל אֶחָד לְפִי בַּחֲנִינָתוֹ וּמִדְרָגָתוֹ נִכְנָס מִקֵּיף שָׁלוֹ לַפָּנִים עַל יְדֵי שְׂמִידָבֵר עִם חֲבֵרוֹ וְתִלְמִידוֹ וּמִכְנִים בּוֹ דַּעְתּוֹ כִּנּוּ"ל וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל): כִּי קָרוֹב אֵלָיִךְ הַדָּבָר מְאֹד, בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹת כִּי קָרוֹב אֵלָיִךְ הַדָּבָר מְאֹד הֵינּוּ לְקָרֵב אֵלָיִךְ הַדָּבָר שֶׁהוּא בְּבַחֲנִינָת מְאֹד בַּחֲנִינָת מִקְיָפִים שֶׁהֵם נַעֲלָמִים וְרוֹחוּקִים מְאֹד מִן הָאָדָם וְלְקָרְבָם אֵלָיִךְ לְהַכְנִיסָם בְּפָנִים זֶה תִּלּוּי בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ זֶה בַּחֲנִינָת "כִּי יִדְבֵּר חֲכָמוֹת וְהִגּוֹת לְפִי תְבוּנוֹת" הֵינּוּ שְׂיִגְלָה חֲכָמוֹת וְתְבוּנוֹת לְתִלְמִידָיו כִּנּוּ"ל לַעֲשׂוֹתוֹ בַּחֲנִינָת כְּאֵלּוֹ עֲשֵׂאוֹ הֵנּוּ"ל וְעַל יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְהַכְנִים וְלְקָרֵב הַמִּקְיָפִים, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת מְאֹד לְהַכְנִיסָם לַפָּנִים כִּנּוּ"ל וְלְמַעְלָה מִן הַפֶּל הֵם הַמִּקְיָפִים הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁל חֲכָם הַדּוֹר שֶׁהוּא הֶרְבֵּי שְׂבִדּוֹר שֶׁעַל יְדֵי שְׂעָה הֶרְבֵּי וְהַחֲכָם שְׂבִדּוֹר עוֹסֵק לְדַבֵּר עִם תִּלְמִידָיו וּמִכְנִים בָּהֶם דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי זֶה נִכְנָסִים הַמִּקְיָפִים שָׁלוֹ לַפָּנִים וְהַמִּקְיָפִים שָׁלוֹ הֵם בַּחֲנִינָת אֲרִיכוֹת יָמִים וְשָׁנִים כִּי הַמִּקְיָפִים שָׁלוֹ הֵם בַּחֲנִינָת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שְׂכָלוֹ אֲרֵךְ (קְדוּשִׁין ל"ט: חֲלִין קמ"ב) כִּי שֵׁם הוּא לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן כִּי כָל הֶזְמֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הָאֵל כָּלוּ, מַה שֶׁהָיָה וּמַה שֶׁיִּהְיֶה הוּא כָּלוּ אֵין וְאִפְסָ נֶגֶד יוֹם אֶחָד, וְאִפְּלוֹ נֶגֶד רַגַע אֶחָת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא יוֹם שְׂכָלוֹ אֲרֵךְ וְשֵׁם אֵין שׁוּם זְמַן, כִּי הוּא בַּחֲנִינָת לְמַעְלָה מִהֶזְמֵן רַק סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֵׁיִשׁ שֵׁם הֵם בַּחֲנִינָת הַשְּׂגוֹת שֶׁל הַמִּקְיָפִים שֵׁיִשׁ מִקְיָפִים שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת יָמִים, וַיֵּשׁ מִקְיָפִים שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת שָׁנִים, בַּחֲנִינָת: "תְּקוּפוֹת הַיָּמִים" (שְׁמוּאֵל א א), "תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים" (שְׁמוֹת ל"ד וְדְבָרֵי הַיָּמִים ב כ"ד) וְאֵלּוֹ הַמִּקְיָפִים שֵׁיִשׁ שֵׁם, הֵם בַּחֲנִינָת סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֵׁם וְהַשְּׂגוֹת מִקְיָפִים הִלְלוּ זֶה עֶקֶר הַתַּעֲנוּג וְהַשְׁעָשׂוּעַ שֶׁל עוֹלָם הַבָּא אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לְהַשְׁיָגָם וְזֶה בַּחֲנִינָת תְּכֵלֶית הַיְדִיעָה כִּי תְּכֵלֶית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא גִדַּע כִּי הַשְּׂגוֹת אֵלּוֹ הַמִּקְיָפִים, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת שְׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא זֶה בַּחֲנִינָת (תְּהִלִּים ל"א): "מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאֶיךָ" כִּי הֵם רַב טוֹב הַצָּפוֹן וְטָמוֹן וְסָתוּם מַעֲיִן כָּל וְזֶהוּ: "מָה רַב טוֹבָךְ" מָה דִּיקָא כִּי הֵם בַּחֲנִינָת מָה, בַּחֲנִינָת "מָה חֲמִימָה מָה פֶּשֶׁפֶשֶׁת" (הַק הַזוֹהַר ד"א ע"ב) בַּחֲנִינָת תְּכֵלֶית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא גִדַּע וְזֶה בַּחֲנִינָת שְׁפַע הַכֶּתֶר כִּי כֶּתֶר הוּא בַּחֲנִינָת מִקֵּיף, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שׁוֹפְטִים כ): "כֶּתֶרֹת אֶת בְּנֵימִין" וְכוּ.

ז. וזה החכם שאזכה לאלו המקיפים הנ"ל, בחינת שפע הכתר הוא צריך שיהיה לו בחינת כל, בחינת (דברי הימים א כ"ט) "כי כל בשמים ובארץ" ותרגומו: דאחד בשמיא וארעא (זהר בראשית ל"א ובתקון כ"ב) הינו שיהיה אוהו ומקנים שני העולמות עולם העליון ועולם התחתון שהם בחינת שמים וארץ פי הצדיק והחכם הנ"ל הוא צריך שיהיה אוהו בשניהם לקיים את כל אחד ואחד בבחינתו פי יש דרי מעלה ויש דרי מטה דהינו עולם העליון ועולם התחתון, בחינת שמים וארץ וצריך הצדיק להראות לדרי מעלה שאינם יודעים כלל בדיעתו יתברך שזה בחינת השגה של מה בחינת: מה חמית מה פשפשית בחינת איה מקום כבודו ולהפך: צריך להראות לדרי מטה שאדרבא מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו) כי יש שוכני עפר, שהם בני אדם המונחים במדרגה התחתונה ונדמה להם שהם רחוקים מאד ממנו יתברך וצריך הצדיק לעוררם ולהקיצם בבחינת (שם כ"ו) "הקיצו ורגנו שוכני עפר" ולגלות להם שה עמם והם סמוכים אליו יתברך, כי "מלא כל הארץ כבודו" ולחזקם ולעוררם, שלא יהיו מיאשין עצמן, חס ושלום פי עדין הם אצל השם יתברך וקרובים אליו כי "מלא כל הארץ כבודו" וזה בחינת כל, שיש להצדיק בחינת: "כי כל בשמים ובארץ", דאחד בשמיא וארעא הינו שהוא אוהו ומקנים שני העולמות עולם העליון הוא אוהו ומקנים בבחינת מה, בחינת איה מקום כבודו ועולם התחתון הוא מקנים בבחינת "מלא כל הארץ כבודו" [ועין לקמן [סימן ס"ח], שם מבאר גם כן ענין זה בבאור יותר קצת והפלל שהצדיק עקר שלמותו, פשיש לו שני הבחינות הנ"ל דהינו שידע איך לדבר וללמד ולהאיר בכל אחד ואחד בדרי מעלה ודרי מטה, בעליונים ובתחתונים, בשמים ובארץ שהם בחינת גדולים וקטנים הינו שלהגדולים במעלה בני עליה, בחינת דרי מעלה צריך שיהיה פח להצדיק להראות להם ולגלות להם שעדין אינם יודעים כלל מהשם יתברך בחינת: מה חמית מה פשפשית וכו' וזה הלמוד וההשגה הוא צריך להאיר ולהכניס בהגדולים במעלה שהם בחינת דרי מעלה ולהפך, יש בני אדם שמונחים במדרגה התחתונה מאד עד שהיו מיאשין את עצמן לגמרי, חס ושלום כי נדמה להם שהם רחוקים מאד מהשם יתברך וכבר אבד נצחם ותוחלתם מה צריך הצדיק שיהיה לו פח לעוררם ולהקיצם שלא יהיו מיאשין עצמן בשום אופן בעולם, יהיה איך שיהיה ולהראות להם ולהאיר בהם, פי עדין ה' עמם ואצלם וקרוב להם ואפלו בתוך הארץ ממש אפלו אם נפל לשאול תחתיות, חס ושלום אף על פי כן שם דיקא נמצא כבודו יתברך, כי "מלא כל הארץ כבודו" וזה בחינת כל שיש להצדיק וכו', פנ"ל]

הצדיק שיש לו בחינת 'כל' ממשיך לאדם
דעת אמת בלי רמאות - דעת הכלולה מחיוק
והתעוררות

האלוקות לכל באי עולם ומאיר לכל אחד הארת הדעת.

הצדיק מראה לדרי מעלה את בחינת 'מה חמית' ולדרי מטה את בחינת 'מלא כל הארץ כבודו'

כ] הצדיק ממשיך דעת הן ל'דרי מעלה' - מלאכים ושרפי קודש העובדים את ה' במסירות נפש, יש אנשים בבחינת דרי מעלה שזוכים ללמוד תורה שעות רצופות בלי שינה ואכילה, ומתייגעים מאד בכל מיני עבודות - אנשים כשרים אמיתיים, דרי מעלה ממש, ועבודת הצדיק להראות להם את האמת; כמו שהאמת הוא! שאפילו שהוא לומד ומתפלל בשיבור הגוף אבל בזמן אכילה אינו מתכוון לשם ה', ואינו יודע איך לחבר בכל מעשיו הגשמיים את השי"ת בתוך ליבו ומוחו. וכן לגבי לימוד תורתו, הצדיק מעוררו שהן אמת שאתה לומד בכל הכוחות וממית עצמך באהלה של תורה אבל לימודך אינו לשם ה' - להעלות המלכות דקדושה, ותורה שלא לשמה לא פרכת לעילא, וכל שכן בעניינים המובאים בזה"ק שאין לך שייכות לזה. וגם אם אתה יודע הסודות וסדרי העליות והייחודים הרי אינך מקיים זאת למעשה, וגם אם כן מקיים, הצדיק מראה לו שיש מדרגות רבות לעלות בהנה ואתה צריך לעלות מדרגא לדרגא. זהו 'מה' חמית' - האם אתה

יט] הצדיק שיש לו בחי' 'כל', יש לו כמו בנק ענק שכל הרוצה יכול לבא לקחת את החיים שלו משם. אלו הם האוצרות הנצחיים שבתוך הזה"ק, הגמרא, השו"ע ובכל ספרי החסידות הממשיכים הארת הבעש"ט; דורות דורות יכולים לבא ולקחת חיות מכאן.

זה מה שרבינו פעל בעולם - המשכת מקיפים כאלה מן כל חלקי התורה הקדושה אלינו. זהו כוחו של הרחמן המנהיג שיכול לחזק אותך באמת בלי לרמות אותך, אלא נותן חיזוק עם כוח להתקדם ולעלות אותך עוד ועוד. כי אם מדברים רק חיזוק זמן רב, הרי מרמים בזאת את האדם שאינו יודע שיש עוד מה להשיג וצריך לעלות ולהוסיף חיל בטהרה והמשכת דעת. כן אם מדברים רק מעבודות ויגיעות, הרי לא תמיד אוחזים בזה ולא תמיד האדם במצב ששיך לעסוק בזה - לכן צריך שניהם ביחד.

ומכוח 'מקיפים' אלו שהם בחינת 'כל' הכלולים מחיזוק והתעוררות, מבחינת 'שמים' ו'ארץ' - נתגלה במח ובלב האדם השגות אלקות. וצריך להתמיד בבקשת וחיפוש המקיפים כי לוקח ימים ושנים עד שנעשה 'אדם' - אדם בר דעת. כל זה בכח הצדיק שהוא בחי' כי כל בשמים ובארץ - שמאחד את העולם הזה לה' בכוח מה שממשיך דעת

לקחת את התורה של משה רבינו ועובד את ה' באמת? רבינו מאיר באנשים הכי גדולים איך לחפש עוד ולהתקדם.

ומאידך: הצדיק השלם שזכה לבחינת 'כל' מאיר גם את בחינת 'מלא כל הארץ כבודו' - שכל הבריאה כולה בכל מצב ובכל מקום הוא כבוד ה' שצועק מכל מקום. הוא מכניס באדם לידע "השי"ת איתך בכל מצב ובכל רגע". רבינו מחזק ומקיף את האדם "תתענג עם נועם זו השכינה ברגע זה, אתה בגן עדן כאן, אפילו שאתה הולך כעת ברחוב, הנה אתה יודע מהשי"ת ובוה אתה מקיים מצווה ודבוק בו יתברך, כל מחשבה טובה היא כבוד ה', כל ברכה שאמרת, בכל תנועה טובה שהזזת עצמך, בזה אתה עושה כבוד ה'".

'איה' הוא שורש בחינת 'מלא' - לרביה"ק יש תורות הן לדרי מעלה והן לדרי מטה

כאן המדרגה הגדולה היא בחינת 'איה' מקום כבודו, כמו שהמלאכים אומרים כשהשכינה עולה במדרגה יותר גדולה ואין להם שום הרגשה בזה מעוצם העליה, וזה כמשל הלומד קטע חדש בגמרא ואינו יודע עדיין שום הבנה בסוגיא החדשה כך הוא הדבר בהשגה זו.

ב'איה' מאירין כל מדות הרחמים ו'איה' הוא שורש בחינת 'מלא'. הצדיק השלם

שזכה לכלליות שני הבחינות הללו מאיר בישראל את שני הדרכים הללו - 'איה' ו'מלא'. כי לרביה"ק יש תורות ודרכים מופלאים הן לדרי מעלה והן לדרי מטה. זהו ענין מקיפי הדעת שמאירים תמיד דעת האמיתית ומכלליות שניהם נבנה הדעת של האדם כי דרך בנין הדעת הוא, שיודע האדם קצת מאיזה ידיעה ונמשך לדעת הידיעה הבאה שעדיין מקיפה אותו - שעדיין לא נכנסה בו. האור של המקיפים נקרא מלא כל הארץ וטרם הכניסו בפנים.

הדעת הזו הכלולה מאיה ומלא, מודיעה ומגלה לאדם שהשי"ת תמיד איתו. כך אדם מחיה עצמו תמיד עם מה שזכה לברך ברכה, עם היותו יהודי עם הציצית ותפילין. כשמאיר הדעת הזו, אדם תופס שמה שאני יודע שצריך ללמוד ולהתפלל יותר, באיכות ובכמות בנקיות ובזכות - זה לא סיבה להיות שבור, שהרי רוב חסידים ואנשי מעשה אינם שבורים שאינם לומדים כל היום, ואם אתה כן יודע שלגודל גדולת ה' אתה צריך יותר, אדרבא: אשריך שאתה יודע שצריך קדושה וטהרה ונקיות והשגת הדעת, אבל זה לא סיבה להשבר. ומאידך: יחד עם שכל החיזוק הזה הצדיקים ממשיכים מקיפי הדעת לידע שצריך עוד להתקדם מדרגא לדרגא.

רבנו מלמדנו בזה המאמר שהדעת הקדוש נמשך על ידי חברים; איך למצוא תמיד דרך של אמונה וחיוזוק; דרך של שמחת המצוות וסיפוק אמת מהשייכות הנצחית אל מלך מלכי המלכים הקב"ה. וכשמתגלה ומאיר באדם הדעת מכוח חברים טובים, זה מביאו לחיוזוק והתחזקות - למצב של תחיית המתים ומזה שורה על האדם המקיפים הללו שיש בהם הארת 'מלא כל הארץ כבודו, ואז האדם תופס עצמו: "איך שכחתי שה' איתי כאן, איך התרשלתי משמחת יהדותי? הרי אני ב"ה שומר שבת, יש לי משמעות והנה אני רואה נקודת הטוב שיש בי, יש לה' ממני נחת והתפארות, וגדולת ה' דיקא על ידי, וכל התיקונים והבידורים שנעשה איתי זה תכלית הבריאה". מקודם היה האדם בחשכות - כבהמה בלי דעת, ועכשיו מתעורר לראות עד כמה שישן עד עתה ומקיץ עצמו לידע שה' כן עימו. ומזה הוא מתמלא בבטחון וודאות שהשם ברחמיו עליו בודאי יביא לו הישועה שהוא צריך לה, ואפילו שהוא שוכח טוב, נזכר טוב. כך יכולים לחיות חיים טובים.

כששורה על האדם המקיפים הקדושים יודע גם את הצד השני: שתמיד יש לו מה לעשות בעולם; להתפלל כראוי בכוונה ובלב נקי ומיושב, לעשות תמיד

בלי מקיפי הדעת אין בנין הדעת אצל האדם כלל, כי אדם עם דעת ענינו שתמיד יש בליבו חמימות של טהרה וקדושה ממה שיודע את האמת של ידיעת השי"ת באמת שלזה זוכין על ידי המקיפים הקדושים הללו.

לזכות לזה אין זה פשוט כלל ועיקר: לזה צריך מנהיג רחמן שימשיך עליך מדות הרחמים 'כי מרחמם ינהגם', שילמד אותך שכן שייך לך לחיות עם דעת בעולם, עם כל מה שעובר עליך ברוחניות וגשמיות. זה מה שרביה"ק מאיר בנו בבחינת 'כל - דאחיד בשמיא וארעא. 'כל' כלליות בן ותלמיד, מצד אחד בן ומצד שני תלמיד - אי"ה ומלא. זהו הגן עדן שיש בעולם ורק כך באמצעות מקיפי דעת אלו הכלולים משמיא וארעא, יכולים להוציא את אדם מהעוונות, מהמשא הכבד הזה.

'מנהיג רחמן' הוא מנהיג שהולך עם כל אחד מישראל לכל מקום

כב] 'כי מרחמם ינהגם' פירושו: שיש לכל אחד מישראל מנהיג שתמיד הולך עימו לכל מקום! בכל עת! רבינו תמיד איתנו, יש לו תמיד דיבור שאומר לך באותה העת - לנקודה שאתה צריך בה דעת ואור תורה. אם לא הבנת דבריו, קח חבר טוב ואיתו יחד תברר איך לקיים דברי הצדיק.

שולט עליו חשכת הקליפות. אוי איזה רחמנות.

מי שעוסק עם אנשים, רואה איזה רחמנות שיש על מי שאין לו את רביה"ק עימו! המשכת הדעת של המנהיג הרחמן היא לא תוספת של 'חומרא יתירה' אלא זה חילוק בין חיים לבין ההפך מזה! היום יש כאלה שמחפשים מנהיג לשאול אותו כל תזווה בחיים, איזה עסקים לעשות ואיפה לגור וכיוצ"ב, אבל בעבודת ה' אין שואלים כלום, יש לנו רבי שהוא ממש מנהיג שלנו ומכניס אותנו לתוך עבודת הבורא, נותן לנו אור הבעש"ט והולך איתנו בכל דרגא ודרגא - נותן לכל אחד כפי דרגתו 'מזון' הצריך לו ליונק כינקותו ולגדול כגדולתו ובזה הוא מחזק ומרפא נפשנו ומעורר מחדש.

מה שיכול - לתפוס שיעורים בגמרא, בהלכה בליקוטי הלכות. שזה בחינת 'איה' - לידע תמיד שיש עוד מה לעשות בעבודת הבורא ב"ה; ללמוד ספרי רבינו ולחפש להבין בהם באמת, לעיין מה שכתוב כאן בלקוטי מוהר"ן ובזוהר הקדוש, ומזה לבנות הדעת. ולא להיות שוטה שרואה לפניו אוצרות לאין שיעור ולא לוקח מהם לכיסו מאומה.

זהו גודל הרחמנות של המנהיג הרחמן כי אין דבר בעולם שמציל את האדם רק הכלליות הזו של איה ומלא! בלי זה האדם נופל לעוונות, כי כשאין דעת, יש חושך וריחוק מה' ימים ושנים ואינו יכול להחיות נפשו, ולא יכול לפתוח פיו בדיבורי התבודדות, אלא מרגיש כמו גוי שאין לו חלק ונחלה עם אלוקינו כי

ח. גַּם זֶה הַחֶכֶם הַדוֹר הַזֶּה לֹא צָרִיךְ לֵידַע אֵיזָה מְקִיפִים, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם וְאֵיזָה מְקִיפִים שָׂאִין צָרִיךְ לְהַמְשִׁיכָם וּבִשְׂבִיל זֶה יֵשׁ דְּבָרִים שָׂאִין רְשָׁאִים לְגַלּוֹתָם בְּפָנַי הַתְּלַמִּידִים פִּי אִם יִגְלֶה אוֹתָן הַדְּבָרִים, וְכִנְסוּ מְקִיפִים אַחֲרֵיהֶם בְּתוֹךְ שִׁכְלוֹ פִּנ"ל וּלְפַעֲמִים אֵין צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶלֶּי מְקִיפִים כְּמוֹ לְמַשָּׁל, כְּשֶׁהָרַב מְדַבֵּר עִם תְּלַמִּידוֹ אֵיזָה פֶּשֶׁט בְּגַמְפ"ת [גְּמָרָא, פְּרוּשׁ, תּוֹסְפוֹת] וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו הוּא בָּא עַל אֵיזָה קְשִׁיָּא וְאוֹתוֹ הַקְשִׁיָּא הִיָּה בְּתַחֲלָה בְּבַחֲיִנַת מְקִיף אֲצִלּוֹ פִּי לֹא יָדַע מִמֶּנָּה בְּתַחֲלָה וְתַכְּף כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּשִׁכְלוֹ זֹאת הַקְשִׁיָּא, הוּא "אוֹמְרָה בְּפָנַי תְּלַמִּידוֹ וּבְתוֹךְ כֶּךָ כְּשֶׁמֶסְפִּיר לוֹ הַקְשִׁיָּא, נּוֹפֵל בְּשִׁכְלוֹ תַרְוִין עַל הַקְשִׁיָּא נִמְצָא שְׁחֹזֵר וּמַשִּׁיג מְקִיף אַחֵר, שֶׁהוּא תַרְוִין עַל הַקְשִׁיָּא וְאֵין אוֹמֵר גַּם הַתַּרְוִין בְּפָנַי הַתְּלַמִּיד אֶךְ כְּשֶׁמִּגְלֶה גַּם הַתַּרְוִין בְּפָנַי הַתְּלַמִּיד אֵין נִכְנָס בּוֹ עוֹד מְקִיף אַחֵר וְאֵין עַל יְדֵי זֶה הַשִּׁכְלָה שֶׁבָּא עָלָיו עֲתָה, הִדְרָא קְשִׁיָּא לְדוּכְתָּא וְאֶדְרָבָא, עֲתָה הַקְשִׁיָּא חֲזָקָה וְרַחְבָּה יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי שֶׁגְּלֶה הַתַּרְוִין בְּפָנַי הַתְּלַמִּיד שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְנָס בּוֹ מְקִיף

אחר, וְהִנֵּנוּ שֶׁכָּל חֵדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה חֲזָרָה הַקְּשִׁיָּא לְמִקּוּמָהּ בִּיְתֵר עַז כִּי עָתָה הַקְּשִׁיָּא חֲזָקָה וְרַחֲבָה יוֹתֵר מִבִּתְחִלָּה

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ בְּהַשְׁגוֹת שֵׁישׁ דְּבָרִים שְׂאֵסוּר לְגִלּוֹתָם כִּי אִם יִגְלֶה זֶה הַתְּרוּץ בְּפָנֵי הַתְּלָמִיד וְכֵּן בּוֹ מִקִּיף חֵדֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי יְהִיָּה הַקְּשִׁיָּא חֲזָקָה וְרַחֲבָה יוֹתֵר מִבִּתְחִלָּה עַד שִׁיּוּכָל לִפְנֵם בְּהַשְׁגוֹת מְקִיפִים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַזְמָן שֶׁאֵין הַזְמָן מְסַפִּיק לְבֹאֵר הַקְּשִׁיּוֹת וְהַתְּרוּצִים שֵׁישׁ שֶׁם כִּי הֵם לְמַעַלָּה מִהַזְמָן כִּי כָל מִה שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֵיזָה שֶׁכָּל, קְשִׁיָּא אוֹ תְרוּץ נִכְנָס בּוֹ שֶׁכָּל חֵדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מִקִּיף כַּנ"ל עַל כֵּן אִם לֹא יְהִיָּה נִזְהָר בְּדַבְּרָיו לְדַקְדֵּק אֵיזָה דְּבָר לְגִלּוֹת וְאֵיזָהוּ דְּבָר שֶׁלֹּא לְגִלּוֹת עַל יְדֵי זֶה יְהִיָּה נִכְנָס בְּקְשִׁיּוֹת וְתְרוּצִים, שֶׁאֵין הַזְמָן מְסַפִּיק לְבֹאֵרָם כִּי הֵם בְּחִינַת מְקִיפִים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַזְמָן כַּנ"ל עַל כֵּן מְכַרְחַת הַחֲכָם לַעֲשׂוֹת סִיג לְדַבְּרָיו לְדַקְדֵּק וְלִאֲהָר מִה לְגִלּוֹת וּמִה שֶׁלֹּא לְגִלּוֹת בְּאִפֻּן שֶׁלֹּא יִשְׁיג רַק אוֹתָן הַמְּקִיפִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַשִּׁיג וְלֹא יִבּוֹא לְהַשִּׁיג מְקִיפִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַשִּׁיג

וְזֶה בְּחִינַת מִה שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה (מְנַחֲת כַּט): בְּשַׁעֲלָה מִשָּׁה לְמִזְרֵם, מִצָּאוּ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִיָּה קוֹשֶׁר בְּתָרִים לְאוֹתִיּוֹת אָמַר לוֹ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! מִי מַעֲכֵב עַל יָדְךָ אָמַר לוֹ: עֲתִיד אֶחָד לַעֲמֹד וְעַקִּיבָא בֶן יוֹסֵף שֶׁמּוֹ שִׁיְהִיָּה דּוֹרֵשׁ עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תִּלְי תִּלִּין שֶׁל הַלְכוֹת אָמַר לוֹ רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! רָאוּי שֶׁתִּנָּתֵן תּוֹרָה עַל יְדֵי אָמַר לוֹ: שְׂתַק! כִּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה, מִה אָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂתַק וְכוּ הֲלֹא כָּבֵד אָמַר הַקְּשִׁיָּא, וּמִה זֶה שֶׁתִּקְהָ מֵאַחַר שֶׁכָּבֵד הַקְּשָׁה מִה שֶׁהַקְּשָׁה אֵךְ תִּכְפֹּר פֶּשְׁעֵי אָמַר מִשָּׁה הַקְּשִׁיָּא, נִפְל בְּשֶׁכָּלוּ תְרוּץ עַל הַקְּשִׁיָּא אֵךְ אִם הָיָה אוֹמֵר אֵת הַתְּרוּץ, הָיָה נִכְנָס בּוֹ מִקִּיף אַחֵר וְהָיָה בָּא עַל קְשִׁיָּא יוֹתֵר חֲזָקָה וְרַחֲבָה מִבִּתְחִלָּה שְׂתַק עַל הַתְּרוּץ, הִנֵּנוּ שִׁישְׂתַּק וְלֹא יִגְלֶה אֵת הַתְּרוּץ כִּדִּי שֶׁלֹּא יִבּוֹא עַל קְשִׁיָּא יוֹתֵר חֲזָקָה מִבִּתְחִלָּה הִנֵּנוּ שֶׁתִּכְפֹּר בְּשִׁמְגֻלִּין אֵת הַשֶּׁכֶל הַפְּנִימִי אֲזִי עוֹלָה בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁכָּל אַחֵר חֵדֶשׁ כִּי נִכְנָס מִקִּיף אַחֵר לְפָנִים וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְשְׂתַק, כִּדִּי שֶׁלֹּא יִבּוֹא לְמְקִיפִים שֶׁאֵין צָרִיכִין לְהַשִּׁיג כַּנ"ל וְזֶהוּ: שְׂתַק, כִּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה [מִשָּׁה הָיָה לְמַעַלָּה מִן הַמַּחֲשָׁבָה לְכַךְ הָיָה יוֹדֵעַ אֵת הַתְּרוּץ כִּי הִשִּׁיג בְּחִינַת סִתְרִי [כְּתָרִי] (כ"ה בַּדְּפוּס הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּדְפַס ע"י מוֹהֲרֵנ"ת ז"ל) אוֹתִיּוֹת וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים, כִּי לֹא בֹאֵר הֵיטֵב עֲנִין זֶה], כַּנ"ל

וְזֶה פְּרוּשׁ: הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין, וְהַעֲמִידוּ תְלָמִידִים תְּרַבָּה, וַעֲשׂוּ סִיג לְתוֹרָה (אָבוֹת פָּרָק א) הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין זֶה בְּחִינַת שֶׁצָּרִיךְ הַחֲכָם כַּנ"ל לְהִיּוֹת לוֹ מְתִינּוֹת לִידַע אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלִּפְנֵי בְּחִינַת דְּרִי מַעַלָּה יִגְלֶה לָהֶם הַהַשְׁגָּה שֶׁל מִה בְּחִינַת: מִה חֲמִית וְכוּ וְלִפְנֵי דְרִי מִטָּה יִגְלֶה הַהַשְׁגָּה שֶׁל מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְזֶה בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת מִשְׁפָּט

בְּחִינַת (תְּהִלִּים ע"ה) : "כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט, זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים" שֶׁהַגְבוּהִים הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל לְהִרְאוֹת לָהֶם שְׂאִינָם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְיָעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְהַקְטִינָם בְּחִינַת שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, צָרִיךְ לְהִרְרֵם, לְעוֹרְרָם וְלְהַקְטִינָם שֶׁלֹּא יִתְיַאֲשׁוּ כִּי מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, כִּנ"ל וְזֶהוּ: וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הֶרְבֵּה כִּי כְּשֹׁכְנָה לְהַשְׁגָּה כְּזוֹ, לְהֵאִיר בְּגִדּוּלִים וְקַטְנִים וְכּו כִּנ"ל בְּוֹדָא יַעֲמִיד תַלְמִידִים הֶרְבֵּה, כִּי כָלָם צָרִיכִים אֵלָיו כִּי יֵשׁ לוֹ פֶּחַ לְלַמֵּד עִם כָּלָם כִּנ"ל וְזֶהוּ: וַעֲשׂוּ סִיג לְתוֹרָה בְּחִינַת (אֲבוֹת פָּרָק ג) סִיג לְחֻכְמָה שְׂתִיקָה כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סִיג לְדַבְּרוֹ, לְשִׁתַּק לַפְעָמִים בְּחִינַת: שְׂתַק, כִּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, כִּנ"ל כִּי עַל יְדֵי שְׂוָכָה לְהַעֲמִיד תַלְמִידִים הֶרְבֵּה עַל יְדֵי זֶה הוּא זֹכֶה לְהַשִּׁיג אֶת הַמְּקִיפִים דְּהִינּוּ שְׂמֻשִּׁיג וּמִבֵּין מָה שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיג מִתַּחֲלָה עַל כֵּן הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סִיג לְדַבְּרוֹ וְלְשִׁתַּק לַפְעָמִים כִּדִּי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּמַקְיִפִּים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַזְמָן שְׂאִין הַזְמָן מִסְפִּיק לְבֹאֵר הַקְשִׁיּוֹת וְהַתְּרוּצִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם כִּנ"ל

וְאֵלּוּ הַשְּׁנֵי בְּחִינּוֹת שֶׁל דְּרִי מַעַלָּה וְדְרִי מִטָּה דְּהִינּוּ הַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת מָה וְהַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ הֵם בְּחִינַת הַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת בֵּן וְהַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת תַּלְמִיד כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁבֶן וְתַלְמִיד כָּלוּ חֵד כִּנ"ל כִּי הֵבֵן הוּא גַם כֵּן תַּלְמִיד, כִּנ"ל וְהַתַּלְמִיד הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת בֵּן, כִּי נִחְשָׁב כְּאֵלּוּ עֲשָׂא כִנ"ל אֵף עַל פִּי כֵּן יֵשׁ הַפֶּרֶשׁ בֵּין בֵּן לְתַלְמִיד כִּי הֵבֵן שֶׁהוּא תַלְמִיד הוּא בְּמַעַלָּה יִתְרָה מִתַּלְמִיד לְבַד כִּי הֵבֵן הוּא כָלוּ נִמְשָׁךְ מִן הָאֵב, מִרְאֵשׁוֹ עַד רִגְלוֹ וְאֵין בּוֹ שׁוּם שַׁעֲרָה שְׂאִינָה נִמְשָׁכֶת מִמֶּנּוּ הָאֵב עַל כֵּן בְּחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל הֵבֵן גְּדוּלָּה יוֹתֵר בְּמַעַלָּה מִהַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד וְזֶהוּ בְּחִינַת הַחֲלוּק שְׁבִין נְבוֹאָת מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְשֹׁאֵר נְבִיאִים כִּי מֹשֶׁה רָאָה בְּאֶסְפֶּקֶלֶרִיא הַמְּאִירָה וְהֵם רָאוּ בְּאֶסְפֶּקֶלֶרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה (יְבֻמוֹת מ"ט): שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחֲלוּק שְׁבִין הַשְּׁגַת דְּרִי מַעַלָּה לְהַשְׁגַּת דְּרִי מִטָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד (שְׁמוֹת ל"ג) : "כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי", זֶה בְּחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל מָה, בְּחִינַת: מָה חֲמִית וְכּו שֶׁהֵם הַהֲשָׁגָה שֶׁל דְּרִי מַעַלָּה בְּחִינַת בֵּן וְיִשְׁעִיָּה, שֶׁהִיא בְּמִדְרָגָה קַטְנָה מִמֹּשֶׁה, אָמַר (יִשְׁעִיָּה ו) "וְאֶרְאֶה אֶת ה'" זֶה בְּחִינַת הַשְּׁגָה שֶׁל דְּרִי מִטָּה בְּחִינַת תַּלְמִיד בְּחִינַת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁיִּדְעַע יִשְׁעִיָּה שֶׁיֵּשׁ הַשְּׁגָה שֶׁל בְּחִינַת מָה אֵף עַל פִּי כֵּן אָמַר לְפִי מִדְרָגָתוֹ שֶׁהוּא הִיא בְּבְחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּחִינַת: "וְאֶרְאֶה אֶת ה'" (עֵין זוֹהַר וָאֵרָא כ"ג): נִמְצָא שֶׁבֶן וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינּוֹת דְּרִי מַעַלָּה וְדְרִי מִטָּה הֵינּוּ הַהֲשָׁגָה שֶׁל מָה, בְּחִינַת: מָה חֲמִית מָה פֶּשֶׁשֶׁשֶׁת בְּחִינַת: אִיָּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: "כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם" זֶה בְּחִינַת הַשְּׁגַת הֵבֵן, הַשְּׁגַת דְּרִי מַעַלָּה וְהַשְּׁגָה שֶׁל מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: וְאֶרְאֶה אֶת ה' זֶה בְּחִינַת הַשְּׁגַת הַתַּלְמִיד, הַשְּׁגַת דְּרִי מִטָּה כִּי הֵבֵן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ כָלוּ מִמֶּנּוּ הָאֵב עַל כֵּן זֹכֶה לְהַשְׁגַּת אֲבִיו מִמֹּשֶׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מָה שֶׁהוּא

ההשגה של הרבי והחכם שבדור כנ"ל אבל התלמיד אין מקבל רק בחינת ההשגה של דרי מטה שהוא בחינת מלא כל הארץ כבודו וכו כנ"ל

ט. וצריך לכלל העולמות, עליון בתחתון ותחתון בעליון שיהיה הבן כלול מבחינת תלמיד וכן התלמיד יהיה כלול מבחינת בן פדי שיהיה להם יראה פי הבן שהוא בבחינת ההשגה של מה בחינת: מה חמית וכו ואם בן לא יהיה לו יראה כלל מאחר שאינו רואה כלל כבודו יתברך ועל בן צריך שיהיה הבן כלול מבחינת תלמיד להראות לבחינת בן גם בן קצת מההשגה של בחינת התלמיד דהינו בחינת מלא כל הארץ כבודו פדי שיהיה לו יראה וכן התלמיד שהשגתו בחינת מלא כל הארץ כבודו ואם בן יוכל להתבטל במציאות ועל בן צריך להראות לו קצת מההשגה של בחינת הבן דהינו בחינת מה פדי שלא יתבטל במציאות, ויהיה לו יראה

י. ועל ידי כלליות בן ותלמיד על ידי זה מי שהוא איש חיל ואינו ההפך [שקורין : רע מזל, שלימזל] הוא יכול לקבל בעת האכילה הארת הרצון דהינו שיאיר לו הרצון בעת האכילה וישתוקק ויכסף מאד אליו יתברך ברצון מפלג בלי שום ידיעה שלא ידע כלל מה הוא רוצה (תהלים קמ"ה). "ואתה נותן להם את אכלם בעתו" בעתו זה בחינת הארת הרצון הנ"ל בחינת (במדבר כ"ג) "בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל" כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי שבת פ"ק ב). עתידין צדיקים שיהיה מחצתן לפנים ממלאכי השרת מחצה זה בחינת מקיפים, שהם המחצה של השכל ולעתיד יהיה מחצות המקיפים של הצדיקים למעלה ממקיפים של מלאכי השרת ואז יהיה השגתם בחינת מה, בחינת: מה פעל אל וזאת ההארה של בחינת מה הוא בחינת הארת הרצון, שהוא למעלה מן הכל והוא מתגלה בעת האכילה בבחינת: "ואתה נותן להם את אכלם בעתו" בעתו דיקא בחינת הארת הרצון שהוא בחינת מה בחינת: "בעת יאמר ליעקב ולישראל מה" וכו בחינת מקיפים הנ"ל שהם בחינת מה שזהו בחינת הארת הרצון כנ"ל ומה שמתגלה הארת הרצון בעת האכילה דוקא דע, כי מי שרוצה לחגור מתניו להיות מפרנס לתן פרנסה להתלויים בו הוא צריך שיהיה איש חיל ולא יהיה ההפך, [שקורין : רע מזל, שלימזל] כי צריך שיהיה לו קצת ממשיכה פי כל הפרנסה נמשך מהמלכות, (עי זוהר תרומה קנ"ג ובמק"מ שם וע"ש גם בדק"ע) כמו שפיתוב במלך: (דניאל ד) "אילנא די חזית די רבה ותקף וכו ומזון לכלא בה, אנת הוא מלכא" ועל בן מי שרוצה לקבל פרנסה צריך שיהיה לו קצת ממשיכה פדי שיהיה לו איזה שיכות עם המלכות (רות ב). "לעת האכל גשי הלם" אין הלום אלא מלכות (זבחים קב) פי צריך שיהיה לו ממשיכה בחינת מלכות לעת האכל פי על ידי זה נמשך הפרנסה כנ"ל ועל בן פשהפעל חוגר מתניו נגד

אֲשֶׁתוֹ וּמַחֲבִיב עֲצָמוֹ לַפְּרָנְסָה כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בַּפֶּתַח: וְאַנָּה אֶפְלָח וְאַקִּיר וְאַזּוֹן וְכוּ אִזּוֹ נֹתָנִים לֹא קָצַת מִמֶּשְׁלָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג'): "וְהוּא יִמְשַׁל בָּךְ" כִּי עַל יְדֵי הַמִּמְשָׁלָה הוּא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנְסָה כִּנּוּ"ל וְכֵן כָּל הַיְּשָׁרִים כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן פְּרָנְסָה יוֹתֵר לְאַנְשֵׁים רַבִּים הַתְּלוּיִים בּוֹ הוּא צָרִיךְ שִׁיחִיָּה לֹא יוֹתֵר מִמֶּשְׁלָה כִּדְבַר שִׁיבָל לְהַמְשִׁיךְ הַפְּרָנְסָה עַל יְדֵי הַמְּלָכוֹת כִּנּוּ"ל וְהַמְּלָכוֹת מְקַבְּלִים הַפְּרָנְסָה מִן בְּחִינַת הַיָּדִים שֵׁישׁ בֵּינָם הַחֲכָמָה דְּהֵינּוּ הֶרְמְזִים שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים (מִשְׁלֵי א). "נָטִיתִי יָדִי וְאִין מִקְשִׁיב", וּפֶרֶשׁ רַשִׁי: דְּהֵינּוּ רְמָזִים כִּי כִּשְׁהַחֲכָם מִגְּלָה חֲכָמָתוֹ לַפְּעָמִים אוֹמֵר אֵיזָה דְּבֹר, שֶׁמֶרְמֹז בּוֹ רְמָזִים לְתַלְמִידָיו דְּהֵינּוּ מַה שְׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּפִיּוֹ בְּפִרוּשׁ רַק עַל יְדֵי הֶרְמְזִים שֵׁישׁ בְּהַדְּבֹר הֵם מְבִינִים כִּנּוּתָם וְאֵלּוּ הֶרְמְזִים הֵם בְּחִינַת יָדִים בְּחִינַת: נָטִיתִי יָדִי כִּנּוּ"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּדִים שֵׁישׁ בֵּינָם הַחֲכָמָה בְּבִחִינַת (תְּהִלִּים ק"ד): "זֶה הֵים גָּדוֹל וְרַחֵב יָדִים" וּמֵאֵלּוּ הַיָּדִים מְקַבְּלִים בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת אֶת הַפְּרָנְסָה בְּבִחִינַת (שָׁם קמ"ה): "פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן" הֵינּוּ שֶׁהַפְּרָנְסָה נִמְשָׁכֶת מִבְּחִינַת הַיָּדִים הֵנּוּ"ל וְזֶהוּ "וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן" בְּחִינַת הָאֲרֶת הַרְצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּתוֹךְ הַפְּרָנְסָה כִּנּוּ"ל בְּבִחִינַת: "וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ", כִּנּוּ"ל כִּי מִחֲמַת שֶׁהַמְּלָכוֹת מְקַבְּלִים הַפְּרָנְסָה מִיָּדִים אֵלּוּ שֵׁישׁ בֵּינָם הַחֲכָמָה עַל כֵּן מִתְגַּלָּה שָׁם בְּתוֹךְ הָאֵכִילָה וְהַפְּרָנְסָה הָאֲרֶת הַמְקִיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרֶת הַרְצוֹן כִּנּוּ"ל כִּי הַמְקִיפִים מֵאִירִים בֵּינָם הַחֲכָמָה שֶׁמִּגְלָה הַחֲכָם כִּנּוּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: זֶה הֵים גָּדוֹל וְרַחֵב יָדִים וְכוּ לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחֵק בּוֹ לְוִיתָן זֶה בְּחִינַת מְלָכוֹת כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (יִשְׁעִיָּה כ"ז): "לְוִיתָן נָחַשׁ בְּרִיחַ, לְוִיתָן נָחַשׁ עֲקָלָתוֹ" וּפֶרֶשׁ רַשִׁי: מְלָכוֹת לְשַׁחֵק בּוֹ בְּחִינַת שַׁחֲקִים, שֶׁשָׁם שׁוֹחֲקִין מִן (חֲגִיגָה יב): דְּהֵינּוּ פְּרָנְסָה הֵינּוּ שֶׁהַמְּלָכוֹת בְּחִינַת לְוִיתָן מְקַבְּלִים הַפְּרָנְסָה מִן הַיָּדִים שֵׁישׁ בֵּינָם הַחֲכָמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת: "זֶה הֵים גָּדוֹל וְרַחֵב יָדִים", כִּנּוּ"ל וְכִשְׁמִיעַ הַפְּרָנְסָה לְהַמְּלָכוֹת, שָׁם הִיא נִשְׁחָקֶת וְנִכְתָּשֶׁת לִתֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֶלֶק פְּרָנְסָה כְּפִי מַה שֶׁרָּאוּ לֹא וְזֶהוּ: לְשַׁחֵק בּוֹ בְּחִינַת שַׁחֲקִים שֶׁשָׁם שׁוֹחֲקִין מִן כִּי הַפְּרָנְסָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מִן נִשְׁחָקֶת וְנִכְתָּשֶׁת אֲצֵל בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְוִיתָן שֶׁמְקַבְּלִים הַפְּרָנְסָה מִבְּחִינַת: "זֶה הֵים גָּדוֹל וְרַחֵב יָדִים" הֵינּוּ מִן הַיָּדִים שֵׁישׁ בֵּינָם הַחֲכָמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רְמָזִים כִּנּוּ"ל וְזֶהוּ: כָּלָם אֵלֶיךָ יִשְׁבֶּרֶן לִתֵּת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ כִּי הֵפֵל מִסֵּתֶפְלִין וּמִצָּפִין עַל פְּרָנְסָה וְהַמְּלָכוֹת מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כָּל אֵלּוּ הַבְּטָחוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאִי עוֹלָם מַה שֶׁכָּל מִצָּפִין וּמִסֵּתֶפְלִין עַל פְּרָנְסָה וְעַם אֵלּוּ הַבְּטָחוֹנוֹת עוֹלָה הַמְּלָכוֹת וּמְקַבְּלִים הַפְּרָנְסָה מִן יָדִים הֵנּוּ"ל וְזֶהוּ: "כָּלָם אֵלֶיךָ יִשְׁבֶּרֶן" הֵינּוּ עַל יְדֵי הַבְּטָחוֹנוֹת הֵנּוּ"ל שֶׁכָּל מִצָּפִין יִשְׁבֶּרֶן אֵלֶיּוֹ, וּמִצָּפִין וּמִסֵּתֶפְלִין עַל פְּרָנְסָה עַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַפְּרָנְסָה עַל יְדֵי הַמְּלָכוֹת כִּנּוּ"ל וְזֶהוּ: "לִתֵּת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ" בְּעֵתוֹ דִּיקָא בְּחִינַת הָאֲרֶת הַרְצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּתוֹךְ הַפְּרָנְסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת: "כִּפְּעַת יֵאֱמָר לְיַעֲקֹב וְלִיִּשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" בְּחִינַת "וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ" בְּחִינַת: "פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי

רָצוֹן, כִּנֹּחַ וְזֶהוּ "כִּי יִמְנָךְ וְזֶהוּ וְזֶהוּ" (תְּהִלִּים מ"ד) יִמְנָךְ וְזֶהוּ זֶה
בְּחִינַת הַיָּדִים הֵן"ל שֶׁבָּהֶם מִתְגַּלֶּה הָאֶרֶץ הַמְּקִיפִים שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן כִּנֹּחַ
וְזֶהוּ: וְאִם פָּנִיךְ כִּי רָצִיתָם כִּי הֵם אִם הֵם אִם: כִּי רָצִיתָם כִּי הֵם בְּחִינַת הָאֶרֶץ
הָרָצוֹן, כִּנֹּחַ וְזֶהוּ: "אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׂמֹלְכָךְ בֶּן חֲרִין וְשֶׁרִיד בָּעֵת יֹאכְלוּ" (קִהְלֶת י) (עֵין זֶהוּ
לֵךְ צֶה חַי שְׂרָה קִבֹּד): חֲרוּת זֶה בְּחִינַת יֹבֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת בֶּן וְתִלְמִיד כִּי יֹבֵל הוּא
אוֹתִיּוֹת: "וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יִי" (יִשְׁעִיָּה נ"ד) דִּהְיִנוּ כְּלָלִיּוֹת בֶּן וְתִלְמִיד כִּי בְּנֵיךְ זֶה בֶּן, לְמוֹדֵי
ה' הֵם תִּלְמִידִים וּמְכַלְלִיּוֹת בֶּן וְתִלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יֹבֵל, בְּחִינַת חֲרוּת מִשֶּׁם מְקַבֵּל
הַמְּלָכּוֹת הַפְּרָנְסָה כִּנֹּחַ וְזֶהוּ: אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׂמֹלְכָךְ בֶּן חֲרִין שְׂמֹלְכּוֹת מְקַבֵּל הַפְּרָנְסָה
מִבְּחִינַת חֲרוּת, בְּחִינַת יֹבֵל וְכִנֹּחַ כִּנֹּחַ וְזֶהוּ: וְשֶׁרִיד בָּעֵת יֹאכְלוּ בָּעֵת זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוּת
הָרָצוֹן שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁעֲת אֲכִילָה בְּחִינַת: בָּעֵת יֹאמַר וְכִנֹּחַ כִּנֹּחַ"ל (עֵין זֶהוּ תְּרוּמָה קע"ה
וּבִאֲדָר"נ פ כ) וְזֶה בְּחִינַת (תְּעִנִּית ה'): : אֵין מְסִיחִין בְּסַעְדָּה כִּי אֵין, בְּשַׁעֲת סַעְדָּה מֵאִיר
הָאֶרֶץ הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶץ הַמְּקִיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂתִיקָה בְּחִינַת: שְׂתִיקָה, כִּךְ עָלָה
בְּמַחְשָׁבָה, כִּנֹּחַ"ל

על ידי כלליות 'איה ומלא' נמשך 'הארת
הרצון' ומזה זוכין לשובע דקדושה ושמירה
מעוין

כג] על ידי כלליות שני בחינות אלו:
'איה' ו'מלא' זוכין ל'הארת הרצון'. כי
אצל כל אחד יש בחינת 'מלא כל הארץ
כבודו' - להיות חזק ובלי ספק שהשי"ת
עכשיו נמצא איתי, והכל טוב עימי מאוד
כי בוודאי יש בי טוב הרבה בלי שיעור,
וכל יום הוא יום של גן עדן, שבאים בו
הרבה דברים טובים - וכשכולל עם
השגת 'מלא' זו, גם השגת 'איה' - הרצון
לשפר דרכיו ולעלות יותר, אזי נכנס
בחינים אמיתיים. כי חיזוק לבד אינו
אמת, והתעוררות לבד אינו אמת.

כשכולל שניהם ביחד נעשה הארת
הרצון, בחינת "עיני כל אליך ישברו

ואתה נותן להם את אכלם בעתו".
שהוא סוד העת רצון המתעורר ברעוא
דרעוין - רצון שברצונות. ומזה זוכה
האדם ל'שובע דקדושה' בבחינת טעמים
הטוב של מאכלי שבת קודש שאי
אפשר לטעום זאת בימות החול,
[בשבת אין המאכל גשמי כלל אלא כולו
קודש, כולו אלקות. מה שאתה מרגיש
טעם בפה בשבת קודש זה אלקות.
אפילו שאינך מבין מהו הרגשת
הספירות; אינך יודע הפרטים, אבל זה
המציאות שטעמת את הספירות!]
כשיש הארת הרצון הזו אז האדם
בשמירה עליונה מכל עוון וזוכה להנצל
מעוונות. ומהארה זו אף זוכין לעשירות
ופרנסה, כמש"כ "פותח את ידיך

ומשביע לכל חי רצון" כך נמשך פרנסת הגוף והנפש.

המשכת השפע הוא מהידים שיש בים
החכמה - שהוא התחלה חדשה באהו"ר,
והבנה 'למעשה' את רמזיו של השי"ת אליו

כד [המשכת השפע הזה נמשך מ'הידיים שיש בים החכמה', פירוש: שמכוח הארת המקיפים זוכה האדם תמיד להתחלה חדשה בהרגשת יראת ואהבת ה' [שהוא ענין 'ידיים', יד ימין ושמאל - אהבה ויראה] וה'רמזים' ענינם שנוול באדם הבנה ושכל מה יכול וצריך לעשות, כמו למדן שלומד עם אצבע קמוצה לתת להבין. והמשל לזה הוא לאחד שלמד להנהיג ספינה בים, אע"פ שלמד היטב כל החכמה והתחבולה שבזה המלאכה, כל זמן שלא נסע עם המורה שלו וראה את 'הרמזים שבידיים' בשעת מעשה, אינו יודע למעשה איך להנהיג ספינה בפועל. רק כשמבין 'הידיים שיש בים החכמה' הבין היטב מהו להנהיג ספינה בגלי הים.

כך הוא אור הצדיק שממשיכים ע"י חברים הלומדים ביחד. כך נמשך הידיים שבים החכמה, ואז האדם תופס בכל יום רמז שהקב"ה כן איתו - "נכון

שהבע"ד הפיל אותי בטרדות ושגיונות, אבל ה' כן איתי באמת". כל זאת כי יודע להבין הרמזים שהשי"ת מרמז לו וכך יודע להנהיג ספינתו בתוך הים. זהו עיקר עבודת ה' ועבודת הקרבת הקרבנות - לעבוד את ה' בתורה ומעשים טובים, להאיר הדעת להיות 'אדם'.

רבינו אומר שכל הספירות יש בזה המאמר: משפע הכתר שלמעלה עד למטה. אור הכתר הוא מציאות 'הרחמן המנהיג', שממשיך מדות הרחמים עלינו. כשממשיכים את המוח של הצדיק הזה יחד עם חברים נאמנים - כשלומדים ביחד דיבורי הצדיק, ומחפשים באמת את 'ידיים שיש בים החכמה' היינו להבין 'למעשה' בפועל, את הרמזים שהשי"ת מרמז לנו שהוא עימנו ואצלנו תמיד, מזה נמשך פרנסה ברוחניות - שמחה וחיות, ומזה מגיע גם פרנסה בגשמיות בשפע רב.

כך נעשה אדם חי, עם יישוב דעת, ומקבל 'ממשלה' דקדושה למשול ביצרו, כי מבין שכל נפילה בעוון זה רחמנות גדולה שאין יכולין לתאר, וכיון שכבר זכה שירחמו עליו, נהיה אדם חזק וניצל מכל רע. זה מציאות החיים בעולם, שהכל עומד על אור הדעת.

יא. וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה בִּי עֲנֵן חֲנֻכָּה דַע, בִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי מֵה שְׂאוֹכָה לַפֶּעַל בְּקִשְׁתּוֹ
בְּיוֹם הַפְּעוּרִים דְּחִינּוּ בְּקִשְׁתּוֹ סִלַּח נָא כֵּן יֵשׁ לוֹ חֲנֻכָּה בִּי עַל יְדֵי סִלַּח נָא נַעֲשֶׂה חֲנֻכָּה בִּי

מִשָּׁה רָבֵנוּ בָקֵשׁ (בַּמִּדְבָּר י"ד) : "סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה" עַל חַטָּאת הַמֶּרְגָּלִים וְעַל יְדֵי חַטָּאת הַמֶּרְגָּלִים גִּרְמוּ חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָּהּ, תַּעֲנִית כַּט) שֶׁהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ אָמַר לָהֶם אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חֵנֶם, אֲנִי אֶקַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת כִּי אוֹתוֹ הַלִּילָה לֵיל תִשְׁעָה בָּאָב הָיָה שָׁבוּ נִחְרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּמִשָּׁה רָבֵנוּ בָקֵשׁ עַל זֶה סֶלַח נָא כִּי בָזָה הַחַטָּאת וְהַפְגָּם תַּלּוּיִים כָּל הָעוֹנוֹת כִּי עַל יְדֵי זֶה הַפְגָּם נִחְרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וּבִזְמוֹן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ, הָיָה קָזָם, הֵייוּ נִקְיִים מֵעוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה א) "צִדֵּק יִלֵּן בָּהּ" וּפִרְשׁ רַש"י, כִּי תָמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל לַיְלָה וְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים הָיָה מְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שֶׁל יוֹם כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קָדוֹשׁ, לִפִּי גִדָּל רוּחָנוּיֹתָם וְדַקּוּתָם אֵין יְכוּלִין לִשְׂאת עֲלֵיהֶם הַמִּשְׁאָל שֶׁל עוֹזֵן אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד עַל כֵּן אָנוּ צָרִיכִין אֶת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שִׁיכַפֵּר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וּמַעַת אֲשֶׁר חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְנַקוֹת עֲצָמֵנוּ מִן הָעוֹנוֹת כִּי אֵין מִי שִׁיכַפֵּר בַּעֲדָנוּ וּמִשָּׁה רָבֵנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שִׁדְּעַ עַל זֹאת עַל כֵּן מִסֵּר נַפְשׁוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, וּבִקְשׁוֹ: סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה וְכוּ כִּי יָדַע שֶׁבָזָה הַחַטָּאת תַּלּוּי חֲרָבָן הַבַּיִת, שֶׁהוּא פּוֹלֵל כָּל הַחַטָּאִים כִּנ"ל וְכִשְׁזָכָה לַפֶּעַל בִּקְשָׁתוֹ מִזֶּה נַעֲשֶׂה בַּחֲנִינָת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בַּחֲנִינָת חֲנֻכַּת הַפֶּךְ חֲרָבָן הַבַּיִת וְכֵן כָּל אֶחָד כָּפִי מִזֶּה שְׁזָכָה לַפֶּעַל בִּקְשָׁת סֶלַח נָא בְּיוֹם הַפְּפוּרִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פָּגַם חֲרָבָן הַבַּיִת כְּמוֹ כֵּן נַעֲשֶׂה בַּחֲנִינָת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, בַּחֲנִינָת חֲנֻכַּת נִמְצָא שֶׁחֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סֶלַח נָא כִּנ"ל וְעַל כֵּן רָבֵנוּ מִשָּׁה רָבֵנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם צְרוּף חֲנוּכָּה בִּפְסוּק סֶלַח נָא כִּי סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגִדָּל חֲסִדָּךְ וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה וְכוּ הוּא רֹאשֵׁי תְבוֹת חֲנוּכָּה כִּי חֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סֶלַח נָא וְכוּ כִּנ"ל וְכֵן כָּל הַבַּחֲנִינֹת הַנ"ל בְּלִמָּה לְלוּלִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּלִיל מִבַּחֲנִינֹת בֵּן וְתַלְמִיד כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָּהּ (תַּעֲנִית טז). לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הַר הַמּוֹרִיָּה, שְׁמוֹמֵנוּ הוֹרָאָה יוֹצֵאָה לְיִשְׂרָאֵל זֶה בַּחֲנִינָת תַּלְמִיד גַּם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָּהּ (מִדְרָשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים עַל פֶּסוּק "עֲרִשְׁנוּ רַעֲנָנָה"). לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ חֲדָר הַמִּטּוֹת שֶׁעַל יָדוֹ פָּרִים וְרֵבִים יִשְׂרָאֵל זֶה בַּחֲנִינָת בֵּן וְעַל כֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמָקוֹם הַגֶּרֶן (שְׁמוּאֵל ב כ"ד) זֶה בַּחֲנִינָת פְּרִנְסָה שְׁנִמְשָׁךְ עַל יְדֵי כָּלִילִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד כִּנ"ל וְזֶה בַּחֲנִינָת לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהָיָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ זֶה בַּחֲנִינָת הָאֲכִילָה וְהַפְּרִנְסָה, שְׁנִמְשָׁךְ עַל יְדֵי כָּלִילִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד שָׁבוּ נִתְגַּלָּה אוֹרוֹת הַמִּקְיָפִים, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת אוֹר הַפָּנִים כִּנ"ל כִּי אוֹר הַפָּנִים זֶה בַּחֲנִינָת ש"ע נְהוּרִין, כִּידוּעַ וּש"ע הוּא שְׁתֵּי פְעָמִים הֶקֶף, כְּמוֹכָא (תַּהֲלִים ק"ד). "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֹן, וְלֶחֶם לִבֵּב אֲנוֹשׁ יִסְעֵד" חֲנִינוּ שְׁבִתוֹךְ הָאֲכִילָה מִתְגַּלָּה הָאֲרֵת הַמִּקְיָפִים שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת אוֹר הַפָּנִים בַּחֲנִינָת לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֹן וְלֶחֶם וְעַל כֵּן מִצּוֹת חֲנֻכָּה בְּשִׁמּוֹן כִּי חֲנֻכָּה הוּא בַּחֲנִינָת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פְּרִנְסָה, וְנִתְגַּלָּה אוֹר הַפָּנִים שֶׁזֶה בַּחֲנִינָת לֶחֶם הַפָּנִים בַּחֲנִינֹת "לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֹן וְלֶחֶם" וְכוּ כִּנ"ל (בַּמִּדְבָּר ו) "יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּךָ" וַיִּחַנֶּךָ זֶה בַּחֲנִינֹת חֲנֻכָּה, שֶׁעַל יָדוֹ

נתגלה אור הפנים בחינת: "יאר ה' פניו" וכו' פנ"ל ומשה רבנו זכה לסוד חנפה, על ידי שפסד נפשו בשביל ישראל ונתן לבו עליהם להסתפל בצרתם פי הוא היה רחמן ומנהיג אמת פנ"ל ועקר צרת ישראל הוא המושא של עוונות, חס ושלום, פנ"ל ועל פן בקש עליהם סלח נא פנ"ל ועל ידי זה נעשה בחינת חנפה, בחינת חנפת הבית שבוזה תלוי תקון כל הבחינות הנ"ל, פנ"ל

וזהו חנוכה חנו כ"ה (תקו"ז תי י"ג), הינו כ"ה בכסלו כסליו (עין בספר גט פשוט סימן קכו שכן הוא הגירסא בתרגום) הוא אותיות: "ויא יי פי סר לראות" (שמות ג) פי משה רבנו נתן לבו להסתפל בצרתן של ישראל וזהו: פי סר לראות לשון סר וזעף (מלכים א כ"א) (ועין מ"ר שמות פ"ב) ועקר צרתן הוא המושא של עוונות, חס ושלום, פנ"ל והשם יתברך פשראה, שהוא נותן לבו על זה קראו אליו ויאמר "משה משה, ויאמר הנני" הנני לכהנה, הנני למלכות כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה (מדרש רבה, שמות, פ"רשה ב) הנני לכהנה זה בחינת חנפת הבית פי משה שמש בשבעת ימי המלוואים כמו שפ"תוב (תהלים צ"ט): "משה ואהרן בכהניו" (זבחים ק"ב) גם כהן הוא בחינת כלליות בן ותלמיד פי בכהן נאמר (ויקרא י): "להורות את בני ישראל" להורות לשון הוראה זה בחינת תלמיד גם להורות לשון הריון, בחינת בן הנני למלכות זה בחינת מלכות הנ"ל, שעל ידו נמשך הפרנסה שבו נתגלה אור הפנים פנ"ל (בראשית י"ד). "ומלפי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, והוא כהן לאל עליון" מלפי צדק מלך שלם זה בחינת מלכות הוציא לחם ויין הינו בחינת פרנסה, שנמשך על ידי המלכות הנ"ל והוא כהן זה בחינת כהנה פנ"ל שהוא בחינת כלליות בן ותלמיד שמש נמשך הפרנסה על ידי המלכות, פנ"ל.

שלעומת בנין הדעת ע"י כלליות בן ותלמיד - כלליות 'איה' ו'מלא' הוא פגם המרגלים, ועל חטא זה ביקש משה רבינו בקשת סלח נא, ונענה לו ה' - סלחתי כדברך. ועל זה אנו מבקשים סליחה ביום הכיפורים, שהרי 'סלח נא' הוא פסוק שנאמר אצל המרגלים, כי זהו החטא והפגם שממנו נמשכו כל העוונות.

מחטא המרגלים נמשכו כל העוונות והגלויות - מחמת העוונות אין יודעין ממקיפי הדעת - בכוח משה נמשך סליחה ומחילה וכך זוכין 'לחנוכת הבית', בנין המוח דקדושה

כה] רביה"ק ממשיך שכל אחד כפי מה שזוכה לפעול בקשתו 'סלח נא' ביום הכיפורים כך זוכה לחנוכה, כי חטא המרגלים גרם חורבן בית המקדש וחנוכה הוא בחינת 'חנוכת הבית' - בנין בית המקדש. כלל הדברים הוא

חטא המרגלים כנ"ל] גורם שאין האדם יודע ממקיפי הדעת - שיש דבר כזה. וכל שכן שאין יודע שזה שייך אליו והוא צריך, מחוייב, ויכול לבוא לזה! כמו"כ משום העוונות ענין ה'מנהיג' מתבלבל לגמרי, ומערבבין בין מנהיג רוחני, מנהיג שממשיך דעת אמת ודרכי עבודה לדרי מעלה ומטה - למנהיג סדר ומוסדות של קהילה, כי אמנם יתכן שהוא איש כשר ומרומם, אבל להמשיך דעת שיזכה האדם להיות 'אדם' ולא 'בהמה' בדמות אדם, צריך מדרגה גדולה מאד מאד, מדרגת צדיק שזוכה לשפע הכתר, שזוכה להמשיך מקיפי הימים והשנים, שהוא דרגות הבעש"ט ורביה"ק - בלי זה אין יכולים להושיע את ישראל. על כן דוקא מכוח יום הכיפורים שנמחלים העוונות המכסים על הדעת הזו ועל דרכי השגתה יכולים להמשיך הדעת שהוא חנוכת הבית, ההיפך מחורבן הבית.

הארץ מקיפים אלו הוא קדושת ארץ ישראל

[כו] הארץ המקיפים הללו נקרא קדושת ארץ ישראל [והוא ההיפך מפגם המרגלים שפגמו בארץ ישראל] קדושת ארץ ישראל הוא לא ענין של 'היכן לגור' בארץ זו או בזו אלא ענינו שאדם מבקש לגור בתוך 'מצב של עבודת ה'". ארץ ישראל הוא מקום שאין

מחמת חטא המרגלים לא נכנסנו לארץ ישראל ע"י משה רבינו. אילו היינו נכנסים לארץ ישראל עם משה רבינו אז היתה הגאולה שלמה ועומדת לעולם ועד, ולא היה נחרב מקדשנו ולא היינו גולים מארצנו בירידות ועוונות, צרות וגלויות ברוחניות וגשמיות.

יוצא: שכל הירידות והגלויות שיש בעולם עד היום הזה הוא ע"י חטא המרגלים. עד כדי כך חטא זה חמור ונורא מאוד.

משה רבינו שידע כל זאת, עד להיכן מגיע עוון זה, מסר נפשו בשביל כלל ישראל, ומכוח בקשתו ותפלתו נעשה בחינת 'חנוכת הבית'. ורבינו מדבר בפשטות לגבי חנוכה, אבל בדבריו נכלל ענין חנוכת הבית שפירושו - להמשיך מקיפי הדעת, שיומשך הדעת מחדש, ויתבטל פגם המרגלים ונבוא לחנוכת הבית שהוא התחדשות בנין קדושת המוח של האיש הישראלי.

'בנין הבית' הזה תלוי בסליחת העוונות שביום הכיפורים. ופירושו: שייצא האדם מהעבר שלו, מהיאושו שלו ומחסרון ההתחדשות שלו. כי זהו ענין יום הכיפורים שבו השי"ת ברחמיו מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה, 'מלך מוחל וסולח'. וכך על ידי רחמי השם שביום הכיפורים יש לנו שייכות עם מקיפי הדעת. כי החטא [ששורשו הוא

משה רבינו שלח המרגלים כדי לתקן א"י
שיהיה בנקל לכבוש אותה - ענין 'מרגלים'
דקדושה, שמחשב דרכיו ומכין עצמו
למלחמה בהתעוררות והתחזקות

[כז] בני נסעו ג' ימים וכמעט נכנסו
לארץ ישראל, ולפני כן שלח משה רבינו
את המרגלים כדי לתקן את ארץ
ישראל, שיהיה בנקל יותר עבודת
הבירורים והכנעת הרע שבארץ. בסוד
שליחת יוסף הצדיק למצרים לפני ביאת
ישראל לשם, כדי לתקן לפנייהם ולהכין
להם הדרך, כך משה רבינו שלח מרגלים
שהיה בהם חכמה ודעת [שלח לך
מרגלים - סופי תיבות 'חכם'] כדי
שבדעתם יבינו איך לרדת לא"י
ולהצליח בעבודת השי"ת בזה. שזהו
ענין 'מרגל' דקדושה, שיש לו עבודה
לחשב דרכיו איך יצליח בעבודת הבורא.
הנה מגיע מוצאי שבת, אדם צריך
לבדוק בעצמו - לחשוב ולמצוא עצה,
"איך אני יקום מוקדם לתפילה במשך
השבוע הבעל"ט, ומה אעשה ביום
ראשון וביום שני ואיך אתפוס עצמי אם
אקום מאוחר יום אחד; הנה בשבת
התעוררתי מכמה דיבורים ששמעתי
ומן הסתם אשכחם בטרדות ימי השבוע
על כן אלמד ביום שלישי עוד פעם
הקטע בלקוטי הלכות הזה להתחזק"
וכו' וכו'. זהו מרגל דקדושה, שבדוק
ומחפש מה יכול למנוע אותו, לשבור
אותו, ומכין עצמו ממקודם להתגבר על

בו שום שפע ושום דבר רק השגחת ה'
בלבד.

קדושת א"י הוא הכלליות של דרי מטה
בבחינת 'ארץ', עם דרי מעלה בבחינת
'ישראל'. ארץ ישראל הוא ענין העסק
באדמה - בשדה ובכרם שצריך לחרוש
ולזרוע ולהתחזק באמונה, תפילה
ובטחון שיוריד ה' גשמים ויברך את
יבולו ומעשה ידיו, זהו השגת 'דרי מטה'
ומאידך יש בא"י 'דרי מעלה' - הארת
הרצון שאין האדם חי בעולם הזה
בשביל עצמו כלל, אלא רק בשביל
השי"ת. ארץ ישראל הוא המקום בו
נכללים יחד שני הבחינות הללו - השגת
דרי מעלה והשגת דרי מטה.

אדם שרוצה להיות רק בשמים, לפרוח
בעולמות כדרי מעלה, אינו מקושר
לקדושת א"י. ובזה היה פגם המרגלים
שהיו 'דור דעה'. משה רבינו העלה
אותם לדרגא עילאה מאד, זכו לשלמות
הדעת - אכלו מן שהוא מאכל של
מלאכי השרת והיו זכים ונקיים מאד,
ופתאום משה רבינו מודיע להם
שהולכים להכנס לארץ ישראל - להכלל
בדרי מטה; להיות גם אנשים פשוטים -
הם לא חפצו בזאת אלא רצו להיות
למעלה בלבד. בזה היה עיקר הפגם
והעוון שלהם שרצו את ההפך מכלליות
השמים והארץ, הלמעלה והלמטה.

רצו להיות דרי מטה, איכר פשוט בין אנשים, טרוד בעולם הזה. רצו לפרוח בעולמות, למה לרדת למקומות שיש חלישות הדעת, עצבות וצרות ואי הצלחות ומחלוקות? מי אוהב להיות מדרי מטה? המה רצו רק ללמוד ולהתפלל ולהיות גדול בתורה ועבודה, לא רצו לשמוע מדרכי החיזוק המעוררים ומקיצים דרי מטה.

מזה אנו רואים מהו עיקר הפגם הכולל כל העוונות רח"ל - שאינו רוצה מקיפי הצדיקים, את דעת 'המנהיג' הרחמן! רוב אנשים נופלים בזה יש להם 'דעת עצמית' כביכול, ונדמה לו שעושה טובה שמתחזק קצת... כאילו ו'מותר לו' שלא להתחזק.

בזה אנו רגילים לפרש הפרק 'לכו נרננה' שאיתו אנחנו נכנסים לתוך נועם קדושת השבת: מזמור זה מתחיל בשיר והודאה, ובהמשכו נאמר 'היום אם בקולו תשמעו' שבזה הוא הלימוד שמלמדנו המנהיג הרחמן, ובזה עיקר המשכת רחמנותו - לא להסתכל על העבר אלא להתחיל מחדש - לראות את היום הזה מול עינינו בלבד מבלי לראות את האתמול והעבר, שזה בחינת סליחת יוה"כ שפעל משה רבינו שאדם נעשה צח ומלובן ומתחיל חיינו מחדש - כתינוק

המניעות והקשיים בשני צדדי החרב - בהתחזקות והתעוררות, בחינת דרי מעלה ומטה. [לכן אמר רבינו שבמוצ"ש קשה לישון כי צריך להכין את עבודת ימי השבוע לפי אור השבת שזכינו בו, לראות איפה אני אוחז בעולם; איך אחזיק מעמד בכל ימי השבוע הבאים עלי לטובה]..

להיות 'מרגל' כזה צריכין לאו דווקא במוצ"ש אלא תמיד בכל יום - 'הבא להרגך השכם והרגו' תכין עצמך לפני שיבוא הבע"ד לידע איך להלחם בו כראוי. תבכה לפני ה' לפני שאתה מתחיל את היום שלך, לפני שאתה מגיע למקום ומצב שיכול להיות בו בלבול והסתרה "תן לי חיזוק ודעת" ואז היום הוא יום אחר לגמרי, כי יודע איך להתחזק באור הדעת.

המרגלים לא רצו להיות מדרי מטה - זהו ההזהרה שב'לכו נרננה' לא להיות כמוותם אלא לקבל התחזקות הצדיק

כח] בזה היה פגם המרגלים שלא היו מרגלים דקדושה המכנינים עצמם ללחום בבע"ד, אלא אדרבה: אמרו 'כי חזק הוא ממנו' שהתייאשו בלי התחזקות ואמונה בכוח הצדיק. מוהרנ"ת בכמה הלכות* מבאר פגם המרגלים בשני דרכים: מצד אחד לא

* עיין ליקוטי הלכות: הלכות חלה ד' והלכות פדיון בכור ה'.

לידע שגם אתה שייך בקדושת השבת והשי"ת מתפאר בך ושמח בך".

כשאין אדם קשה עורף כמרגלים, מכל מקום שהוא בוודאי יוכל לבוא ולהכנס לתוך מקיפי הצדיק שהם קדושת תענוג שבת.

וזה שרבינו מזכיר בזה המאמר שמישה רבינו תיקן חטא המרגלים, שהחטא היה שלא רצו המנהיגות של משה רבינו ולקבל ממנו אור הדעת, רק רצו לילך אחר רצונותיהם והרגשותיהם. התיקון לחטא זה, הוא לבטל הדעת שלו ולקבל הדעת האמיתי של החיזוק וההתעוררות וללמוד ספרי רבינו ולחפש האמת - דהיינו לא רק לתפוס נקודה אחת, 'אזמרה' או את עוצם גדולת רבינו וכיוצ"ב כי הן אמת שכל דבר זה נכון, אבל העיקר הוא שיהיה משקל הנכון בכל הפרטים שהוא ענין 'הכלליות' של איה ומלא - הבן והתלמיד. שהוא משקל הדעת של הצדיק, לעובדא ולמעשה.

מצד שני פגם המרגלים הוא שלא רצו לבקש המדרגא הגבוהה יותר

[כט] עוד מפרש מוהרנ"ת את פגם המרגלים מצד שני: שלא רצו לחפש ולבקש המדרגא הגבוהה יותר, אלא היה ניחא להם במקומם. כן הדבר אצלנו, למשל רבינו אומר שאין למבקש ה'

שנולד. אבל סוף הפרק מסתיים לכאורה בעצבות ומרירות בפסוק המדבר על חטא המרגלים: 'אל תקשו לבבכם כמריבה... והם לא ידעו דרכי אשר נשבעתי באפי אם יבואו אל מנוחת', ותמוה מדוע זה המזמור שהוא המכניס ופותח השער לתוך אור נועם השבת מסיים בקושי ותוכחה כזה?

אלא הענין הוא: שהנה נתן השי"ת מתנה טובה הארה נפלאה כזאת - אור מקיפי הצדיק שהם בחינת שבת, וכל אדם יכול לזכות לזה - להכלל במקיפים אלו - להכנס לקדושת ותענוג שבת, אך הכל תלוי שאדם יזהר מחטא המרגלים שהקשו ליבם והתעקשו שלא להסכים להתחזק במקיפי הצדיק המאירים לבחינת 'דרי מטה'. הפסוק אומר 'והם לא ידעו דרכי' - 'הדרכים' הם הבקיאיות ברצוא ושוב - דרכי התשובה שהם 'איה ומלא'. לכן אנו פותחים בזה את קבלת השבת כי בזה יש את המפתח לכל אדם לזכות להכניס עצמו לתוך השבת, כי הרבה פעמים אדם נכנס לשבת עייף ויגע ובלבו ייאוש מלזכות לאור השבת, על כן הפסוק מזהיר אותו: "אל תהיה קשה עורף כמרגלים, אלא תסכים לקבל בתוכך את הרחמנות של המנהיג הרחמן, שמאיר בך טללי נחמה ותקווה טובה - הארת 'מלא כל הארץ' כבודו;

העולם ועל ידי זה נחשב שהוא חי ממש כאן בעולם.

רבינו השאיר לנו עבודה שצריך להמשיך את השארת 'החליפות' שלו בבחינת 'בן ותלמיד'. ולזה צריכין מסירות נפש ממש, להאיר את דעת רבינו בעולם. הדבר הכי קשה בעולם זה לעסוק עם אנשים - להאיר בהם דעת; רבינו הפקיר עצמו ונכנס בזה, ואנו צריכים להמשיך דרכו, למסור נפש להאיר דעתו בבני אדם - לדבר מהאמת, דיבורים שיש בהם המשכת המקיפין. וכך נמשך כלליות בן ותלמיד, ונמשך הדעת מדור לדור. הדבר הזה יקר עד למאד כי כך אנו חיים עם הרבי הזה בכל עת, כי על ידי זה הוא ממש חי עימנו.

והנה בימים אלו הוא הזמן שחוזרים לומר חצות, [כי ע"פ רש"ש לא אמרו תיקון חצות בימי הספירה, ואחר שבועות ישנם ז' ימים שלא אומרים תיקון רחל] על זה צריך לבכות בדמעות שליש מנקודת אמת שבלב בכל לילה, "איך זוכים שיהיה העולם מיושב מבני אדם, איך אני נהיה 'אדם' ולא חיה בדמות אדם, זכני'ה' אלוקי שיומשך עלי מקיפי הדעת של המנהיג הרחמן". ועלינו להתחזק בתורה ותפילה, ולהתחדש בקיום עצות רבינו ולזכור ולידע "שיש לי מנהיג אמת שהולך עימי

להסתפק בידיעת ה'קבלה' גרידא - אחד שידוע זה"ק וכתבי אריז"ל ורש"ש אין זה מספיק אלא צריך הוא שבכל פעם שלומד מ'חסדים' שיהיה שם אהבה והתלהבות, וכשלומד מ'גבורות' יהיה בלימודו השגת ויראת השם - רביה"ק מלמדנו שהתכלית הוא לא רק 'ללמוד' הדברים, אלא צריך ש'תהיה שם' במה שאתה לומד.

ההתקדמות בדרכי העבודה תלוי בחיפוש הצדיק וביטול דעתו אליו - אם אין אדם מחפש התקרבות יתירה אל הצדיקים הוא נעצר באמצע הדרך, ברגלי הקליפות והבהמיות, עד שנעשה רח"ל למזלזל בהמשכת מקיפי הדעת.

זהו פגם המרגלים שלא נותנים להתדבק באור האלקות הגבוה - בחינת 'איה' ודביקות, ומאידך אינם רוצים להתחזק בעבודת 'דרי מטה'.

בהמשכת הדעת הזו הוא עיקר תקוות ישראל - אנו צריכין מסירות נפש וצעקה לה' בכדי להמשיך השארת רביה"ק בעולם

[ל] בזה הוא עיקר תקוות כלל ישראל, בהמשכת הדעת של כלליות 'בן ותלמיד' שעל ידי זה חיים עם הצדיק תמיד. וכמ"ש לעיל באות ד' שאפילו כשהגיע זמן הצדיק להסתלק, אין זה התכלית שיעלה למעלה אלא עיקר התכלית שלו שיהיה לו חליפות בזה

תמיד, יש לי מנהיג רחמן שהולך לפני, לא עוזב אותנו".

בכוח המנהיג הרחמן שמסר נפשו, יש שפע של רחמים שגואל מכל רע, וגם כשעובר עליך - יש לך זכויות עצומים בזה שאתה אוהז עצמך ברביה"ק, שזה זכות נורא ועצום וזה עצמו פועל שהאדם יגאל מכל גלויותיו.

כשמקבלים וממשיכים הלאה את מקיפי הצדיק הללו בזה מתקנים פגם המרגלים שיש בלב כל אדם שאינו חפץ להתחזק כשהוא למטה, ולא מתעלה כשהוא יכול יותר למעלה. על ידי המשכת מקיפים אלו אנו הולכים תמיד עם המנהיג אמיתי, והקשר אליו נבנה עם עוד דיבור של רבינו ועוד דיבור של רבינו. כך אנו חיים עם הרחמן המנהיג, ואז נתעורר קדושת א"י וי"ב נוסחאות התפילה הכלולים בה. ה' יזכנו לראות בבנין ביהמ"ק בקרוב במהרה בימינו אמן.